

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
V NITRE**

Rektor: prof. Ing. Mikuláš Látečka, PhD.

FAKULTA EKONOMIKY A MANAŽMENTU

Dekan: Dr. h. c. prof. Ing. Peter Bielik, PhD.

Štrukturálne fondy a ich dopad na ekonomiku SR
Diplomová práca

Katedra ekonomiky
Vedúci katedry: prof. Ing. František Kuzma, PhD.

Vedúci práce: Ing. Roman Serenčes, PhD.

Denisa Vargaeštoková

Nitra 2008

Summary

This thesis is called 'The Structural Funds and Their Impact on the Economy of Slovak Republic. The target of this diploma work is an analysis of a usage of financial supplies from the structural funds of EU.

The structural funds of EU can mean also a risk in a certain way and it's due to their size and a purpose. If they are used wisely and appropriately, they can become the key impulse in balancing the regional differences and in developing of the social and natural potential of different regions, but it can also contribute to a quality of a standard of living for the society as a whole, although their inappropriate usage can deepen the problems even more.

For the period of 2004 – 2006, there was the sum of 17 699 898 293,94 SK supplied for the financing of the program documents of the structural funds. On the basis of an analysis of structural funds we found out that the largest amount from the structural funds EU with 52 156,78 SK per person, was received by Zarnovica. On the contrary, the least amount was received by Bratislava V. with 212,34 per person.

In the years of 2004 – 2006, the acreage of an agricultural land decreased gradually, which in 2006 it was exactly 2 430 683 ha. SOP – Agriculture and Development of Countryside received in the same year from EAGGF (European Agricultural Guarantee and Guidance Fund) 32,23 EUR for a hectare of an agricultural land and from FIFG (Financial Instrument for Fisheries Guidance) 0,18 EUR for a hectare.

The third year of an implementation of the structural funds has ended together with all the projects financed during the program years of 2004 – 2006 and the new implementation of the operational programs of the period 2007 – 2013 has started. During this period, Slovakia will be able to draw, for example, only from the structural funds and the Cohesive fund, the amount of 400 milliards SK and from the European Agricultural Fund for the Development of Countryside, approximately another 90 milliards SK.

Kľúčové slová

Štrukturálna fondy

Finančný nástroj

Predvstupová pomoc

Národný rozvojový plán

Plánovacie obdobie

Európska únia

Key words

Structural funds

Financial instrument

Pre-accession aid

National development plan

Planning period

European union

ČESTNÉ VYHLÁSENIE

Čestne vyhlasujem, že som diplomovú prácu vypracovala samostatne, a že som uviedla všetku použitú literatúru súvisiacu so zameraním diplomovej práce.

Nitra

.....
podpis autora DP

Touto cestou vyslovujem poďakovanie pani/pánovi
za pomoc, odborné vedenie, cenné rady a pripomienky pri vypracovaní mojej diplomovej
práce.

Nitra

.....
podpis autora DP

POUŽITÉ OZNAČENIE

CBC	- Cross_Border Cooperation – Cezhraničné programy
CSF	- Community support framework – Rámec podpory Spoločenstva
ČR	- Česká republika
EAGGF	- European Agricultural Guarantee and Guidance Fund – Európsky poľnohospodársky usmerňovací a garančný fond
EFF	- Európsky fond pre rybné hospodárstvo
EIB	- Európska investičná banka
EK	- Európska komisia
ERDF	- European Regional Development Fund - Európsky fond regionálneho rozvoja
ES	- Európske spoločenstvo
ESF	- European Social Fund - Európsky sociálny fond
EUR	- menová jednotka Európskej únie
EÚ	- Európska únia
FIFG	- Financial Instrument for Fisheries Guidance - Finančný nástroj na riadenie rybolovu
HDP	- Hrubý domáci produkt
HND	- Hrubý národný dôchodok
HNP	- Hrubý národný produkt
ISPA	- Instrument for Structural Policies for Pre-Accession
JE	- Jadrová elektrárň
KF	- Kohézny fond
MVRR	- Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja
NRP	- Národný rozvojový plán
NSRR	- Národný strategický referenčný rámec
NUTS	- Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques – Územno - štatistické jednotky
OECD	- Organisation for Economic Co-operation and Development – Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj
OP	- Operačný program
OP ZI	- Operačný program Základná infraštruktúra
PHARE	- Poland and Hungary Assistance for Restructuring of the Economy
PKS	- Parita kúpnej sily
PPA	- Poľnohospodárska platobná agentúra

SAPARD	- Special Access Programme for Agriculture and Rural Development
SOP	- Sektorový operačný program
SOP LZ	- Sektorový operačný program Ľudské zdroje
SOP PRV	- Sektorový operačný program Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka
SOP PS	- Sektorový operačný program Priemysel a služby
SR	- Slovenská republika
ŠF	- Štrukturálne fondy
ŠR	- Štátny rozpočet
VÚEPP	- Výskumný ústav ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva

OBSAH

Úvod.....	1
1 Prehľad o súčasnom stave riešenej problematiky.....	2
2 Cieľ práce.....	18
3 Metodika práce.....	19
4 Výsledky práce.....	20
4.1 Štrukturálne fondy.....	20
4.1.1 Predvstupové fondy.....	20
4.1.1.1 PHARE.....	20
4.1.1.2 ISPA.....	21
4.1.1.3 SAPARD.....	22
4.1.2 Povstupové fondy.....	24
4.1.2.1 Európsky fond regionálneho rozvoja.....	24
4.1.2.2 Európsky sociálny fond.....	25
4.1.2.3 Európsky poľnohospodársky usmerňovací a garančný fond.....	26
4.1.2.4 Finančný nástroj na riadenie rybolovu.....	26
4.1.3 Rozdiel medzi predvstupovými a postupovými fondmi.....	28
4.2 Kohézny fond.....	34
4.3 Charakteristika sektorových operačných programov.....	36
4.3.1 SOP Základná infraštruktúra.....	36
4.3.2 SOP Ľudské zdroje.....	41
4.3.3 SOP Priemysel a služby.....	43
4.3.4 SOP Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka.....	45
4.3.4.1 Ciele.....	45
4.3.4.2 Súhrnný opis a zameranie priorít a jednotlivých opatrení.....	47
4.4 Programové obdobie 2007 – 2013.....	50
4.5 KF na Slovensku v rokoch 2007 – 2013.....	52
5 Záver.....	53
6 Použitá literatúra.....	54
7 Prílohy.....	57

Úvod

Regionálna politika EÚ je zameraná na pomoc menej rozvinutých regiónov prostredníctvom štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu. Hlavným princípom regionálnej politiky EÚ je finančná solidarita v prospech ekonomicky slabším regiónom zo strany ekonomicky silnejších regiónov. Rozvinutým regiónom napomáha politika v oblasti konkurencieschopnosti a rastu zamestnanosti. V rokoch 2007 – 2013 investuje EÚ na vyrovnávanie regionálnych rozdielov 347,41 mld. EUR, pričom Slovenskej republike pripadne 11,588 mld. EUR.

Slovenská republika využívala predvstupovú pomoc Európskej únie od roku 1993. Existovali tri fondy: PHARE, ISPA a SAPARD, z ktorých boli čerpané finančné prostriedky na odstránenie štrukturálnych zmien a podporu rozvoja regiónov. Tieto fondy boli pre Slovenskú republiku prípravou na využitie pomoci zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu.

Vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie v máji 2004 sme sa začlenili medzi združenie štátov európskeho kontinentu, ktoré má v súčasnosti 27 členov. Takto sa nám otvorili nové možnosti využívať podporné nástroje európskej regionálnej, resp. kohéznej politiky. Prostredníctvom tejto politiky sa uskutočňuje vyrovnávanie existujúcich rozdielov medzi ekonomickými a sociálnymi podmienkami jednotlivých členských štátov. Jedným z nástrojov regionálnej politiky, ktoré Európska únia poskytuje sú štrukturálne fondy, ktoré sú zamerané predovšetkým na podporu ekonomického rastu a rozvoj zamestnanosti.

Momentálne prebieha nové programové obdobie 2007 – 2013. Regionálna politika je financovaná prostredníctvom štrukturálnych fondov (ERDF, ESF, KF, EAFRD, EFF, EIB) a Kohézneho fondu, ktorý spolufinancuje dva najväčšie operačné programy: Životné prostredie a Doprava. O prostriedky z Kohézneho fondu sa môžu uchádzať všetky členské krajiny EÚ, ktorých hrubý domáci produkt nepresahuje 90 % priemeru únie.

1 Prehľad o súčasnom stave riešenej problematiky

Niektoré vybrané názory autorov na regionálnu politiku

Z hľadiska zjednocovania regionálnej politiky HOLEŠOVÁ, H. (2003) tvrdí, že na úrovni Európskych spoločenstiev bolo prvým krokom podpísanie Rímskej zmluvy o založení Európskeho hospodárskeho spoločenstva (1957), v preambule ktorej bola definovaná potreba „posilniť jednotu svojich ekonomík a zabezpečiť ich harmonický rozvoj zmenšením rozdielov existujúcich medzi rôznymi regiónmi a zaostávania znevýhodnených regiónov“. V tom istom roku bol založený Európsky sociálny fond, nasledovaný založením Európskeho poľnohospodárskeho usmerňovacieho a záručného fondu. V roku 1975 bol vytvorený Európsky fond regionálneho rozvoja, s cieľom prerozdelenia prostriedkov v prospech chudobnejších členských štátov. Kohézny fond bol vytvorený ako následok Maastrichtskej zmluvy (Zmluva o Európskej únii) a jej požiadavky na dosiahnutie kritérií vstupu do hospodárskej a menovej únie.

ROLKOVÁ, N. (2004) konštatuje, že regionálna politika sa všeobecne interpretuje ako koncepcná a cieľavedomá činnosť usilujúca sa o elimináciu negatívnych dôsledkov teritoriálne nerovnomerného rozvoja a nerovnomerne prebiehajúcich štrukturálnych zmien, s cieľom znižovania rozdielov v rozvojovej úrovni regiónov a zaostalosti najviac postihnutých oblastí. Dôsledky sociálnej a ekonomickej transformácie Slovenska po roku 1990 sa prejavili v jednotlivých regiónoch rôzne. Prehĺbila sa najmä priestorová diferenciácia v schopnosti jednotlivých územných celkov adaptovať sa na nové podmienky. Regionálna politika sa preto počas celej doterajšej existencie Slovenskej republiky sústreďovala najmä na:

- monitorovanie vzrastajúcich rozdielov a vymedzovanie problémových regiónov,
- implementáciu nástrojov regionálnej politiky kompatibilných s trhovým prostredím,
- aktivizáciu regionálnych a lokálnych článkov, ako aj inštitúcií verejného a zmiešaného sektora.

GAŠPARÍKOVÁ, J. (2003) zdôrazňuje, že regionálna politika získala veľmi silné naštartovanie do nových realizačných projektov v roku 1999, keď sa schválil integrovaný plán regionálneho rozvoja. V súvislosti s jeho prijatím sa splnila podmienka na získanie predvstupovej pomoci EÚ. Táto regionálna politika inštitucionálne súvisela s rozdelením na

územné jednotky. Tieto jednotlivé územné jednotky sa začali definitívne skúmať podľa kategorizácie Eurostatu v roku 2002. Od tohto roka sa v rámci kategorizácie jednotlivých územných celkov začali skúmať jednotlivé regióny aj s prihliadnutím na Národný plán regionálneho rozvoja, ktorý bol schválený v roku 2001. Tento dokument zladuje ciele regionálnej politiky SR s cieľmi regionálnej politiky EÚ. Takisto bol vypracovaný integrovaný plán regionálneho a sociálneho rozvoja s prihliadnutím na sektorové operačné plány.

BELAJOVÁ, A. – FÁZIKOVÁ, M. (2002) definujú regionálnu politiku ako súbor cieľov a opatrení, ktoré majú viesť k znižovaniu rozdielov v sociálno-ekonomickej úrovni regiónov. Konkretizácia cieľov, opatrení a nástrojov vychádza z konkrétnej situácie krajiny. Je to koncepčná výkonná činnosť štátu, územnej samosprávy a ďalších zainteresovaných subjektov, ktorých cieľom je prispieť k vyváženému rozvoju regiónov aktiváciou nedostatočne využívaného hospodárskeho, sociálneho a prírodného potenciálu s cieľom znižovať rozdiely medzi rozvojovou úrovňou regiónov.

Regionálna politika je zo systémového hľadiska inštitút mimoregiónový, iniciovaný štátom a motivovaný snahou o vyrovnanie, resp. zmiernovanie regionálnych ekonomických nerovnováh v národnom hospodárstve pomocou štátnych regulatívnych opatrení, vypracovaných a realizovaných vo väčšej alebo menšej koordinácii s regionálnymi orgánmi, resp. s väčším alebo menším rešpektovaním regionálnych záujmov, charakterizuje HAMALOVÁ, M. (1996).

Podľa HRIVÍKA, P. (2005) sa regionálna politika EÚ zakladá na finančnej solidarite medzi regiónmi. Umožňuje použitie viac ako 35% rozpočtu EÚ, ktorý prichádza najmä z bohatších členských štátov, v znevýhodnených regiónoch.

Hlavnými finančnými nástrojmi regionálnej politiky EÚ sú štyri štrukturálne fondy:

- European Social Fund (Európsky sociálny fond)
- European Regional Development Fund (Európsky fond regionálneho rozvoja)
- Financial Instrument for Fisheries Guidance (Finančný nástroj na riadenie rybolovu)
- European Agricultural Guidance and Guarantee Fund (Európsky poľnohospodársky zabezpečovací a garančný fond).

DRAHOŠOVÁ, A. – FÁBEROVÁ, I. – GAZDOVÁ, Ľ. (2003) tvrdia, že od začiatku 70. rokov sa v krajinách Európskej únie používa systém kategorizácie územno-štatistických jednotiek (NUTS podľa francúzskeho názvu: Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques) vypracovaný Eurostatom, ktorý slúži na zber, spracovanie a publikovanie porovnateľných štatistických údajov pre potreby sociálno-ekonomických a štrukturálnych analýz v územných jednotkách rôzneho hierarchického postavenia. Systém NUTS pracuje s päťstupňovým hierarchickým triedením, z toho tri sa vzťahujú na regionálnu a dve na lokálnu úroveň. V záujme možnosti vytvorenia porovnateľných podmienok pre zber štatistických údajov, analytické a programovanie činnosti, boli v každej členskej krajine Európskej únie územné jednotky hierarchicky systematizované, pričom sa vytvorila trojstupňová klasifikácia regiónov (NUTS I, II, III). Základné regionálne jednotky Európskej únie reprezentujú regióny úrovne NUTS II. V dôsledku veľkých rozdielov vo veľkosti teritoriálnych jednotiek v krajinách Európskej únie bol iniciovaný návrh nariadenia do Európskeho parlamentu o zavedení klasifikácie územno-štatistických jednotiek NUTS, kde sa určuje rozmedzie počtu obyvateľstva jednotlivých úrovní NUTS nasledovne:

Úroveň NUTS	Min. počet obyvateľov	Max počet obyvateľov
NUTS I	3 000 000	7 000 000
NUTS II	800 000	3 000 000
NUTS III	150 000	800 000

Nové štáty EÚ musia brať ohľad na pravidlá, prispôbiť sa požiadavkám Európskej únie a vytvoriť štatistické regionálne jednotky príslušnej veľkosti.

Slovenská republika má podľa územno-správneho členenia 8 krajov, 79 okresov a 2883 obcí. Uznesením vlády č.157/2002 vláda SR prijala rozhodnutie o rozdelení Slovenskej republiky na jednotky zodpovedajúce úrovni NUTS II, a to na región Bratislava, západné Slovensko, stredné Slovensko a východné Slovensko.

Jednotky NUTS II sú cieľovými geografickými jednotkami, do ktorých bude prúdiť financovanie zo štrukturálnych fondov.

Systém rozdelenia územných jednotiek Slovenska do kategórií NUTS:

NUTS I – Slovenská republika

NUTS II – Bratislavský kraj, západné Slovensko, stredné Slovensko, východné Slovensko

NUTS III – Bratislavský kraj, Trnavský kraj, Trenčiansky kraj, Nitriansky kraj, Banskobystrický kraj, Žilinský kraj, Košický kraj, Prešovský kraj,

NUTS IV – Okresy

NUTS V - Obce

Kľúčovým predpokladom na uskutočňovanie podpory regionálneho rozvoja je vymedzenie regiónov, ktoré zaostávajú vo svojom rozvoji a ktoré je treba podporovať, aby v nich došlo k vytvoreniu podmienok, umožňujúcich prispieť k ich ďalšiemu hospodárskemu a sociálnemu rozvoju, píše ROLKOVÁ, N. (2004). Zameranie hlavných vecných okruhov podpory regionálneho rozvoja je v zákone zakotvené v súlade so zameraním podpory regionálneho rozvoja v Európskej únii. Zahŕňa najmä:

- rozvoj hospodárstva a podnikateľského prostredia s cieľom zvýšiť jeho produktivitu, zlepšiť štruktúru hospodárstva, vytvárať nové a stabilizovať ohrozené pracovné miesta,
- rozvoj ľudských zdrojov na dosahovanie rovnovážneho vývoja dopytu a ponuky na regionálnom trhu práce a na posilňovanie rovnakých príležitostí pre mužov a ženy,
- trvalý rozvoj výskumu a vývoja prispievajúceho k celkovému rozvoju regiónov s dôrazom na podporu zavádzania nových technológií a inovácií,
- medzištátnu, cezhraničnú a medziregionálnu spoluprácu v oblasti regionálneho rozvoja v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja,
- rozvoj cestovného ruchu,
- zlepšenie vybavenia regiónu sociálnou a technickou infraštruktúrou,
- verejné práce podporujúce rozvoj regiónu,
- rozvoj kultúry, kultúrnych aktivít a služieb, vrátane rozvoja umeleckých aktivít, starostlivosti o kultúrne dedičstvo a obnovu a revitalizáciu pamiatkového fondu,
- rozvoj občianskej vybavenosti a rozvoj služieb v regióne,
- opatrenia na ochranu a tvorbu životného prostredia, na obmedzovanie vplyvov, ktoré ho poškodzujú, a tiež na podporu efektívneho využívania prírodných zdrojov regiónu.

Podľa ŠÍBLA, D. (2001) regionálna politika ES vychádza z oprávneného predpokladu, že ES ako celok bude tým silnejší, čím viac vyspelejšie a viac prosperujúce regióny budú demonštrovať svoju solidaritu s menej vyspelými a menej prosperujúcimi regiónmi. Solidarita inšpirujúca politiku ES sa premieta do používania metód, najmä pri podpore partnerstva, ktoré spája všetky zainteresované strany. Solidaritu možno pozorovať v samotných regiónoch, kde programy a projekty, ktoré boli spoločne diskutované a prijaté, sa uvádzajú do praxe. Pomoc regiónom neprichádza len od riadiacich inštitúcií ES. Rozvíja sa idea svojpomoci. Do

svojpomocnej siete sa zapájajú regióny z rozličných častí ES, ktoré tak môžu čerpať zo skúseností svojich partnerov.

IVANI ČKOVÁ, A. – IVANIČKOVÁ, A., ml. (2002) uvádzajú, že regionálna politika patrí ku koordinačným politikám Spoločenstva. Jej úlohou je eliminovať rozdiely v hospodárskej úrovni regiónov, v miere nezamestnanosti a vo veľkosti dôchodkov na obyvateľa medzi jednotlivými regiónmi. Spoločenstvo si vytvorilo vlastné ciele, programy a opatrenia európskej regionálnej politiky a na základe určených pravidiel harmonizuje regionálne politiky jednotlivých členských štátov.

FIGEL, J. – ADAMIŠ, M. (2004) uvádza, že cieľom regionálnej politiky EÚ je znižovanie rozdielov medzi úrovňami rozvoja jednotlivých regiónov a zmierňovanie zaostávania menej rozvinutých regiónov. Jedným zo základných princípov fungovania EÚ je princíp solidarity, v ktorého zmysle ekonomicky silnejší prispievajú slabším. Veľký objem finančných prostriedkov určený členským štátom, ktorých ekonomická sila a životná úroveň nedosahujú priemer EÚ (teda i pre SR), by mal pomáhať odstraňovať regionálne rozdiely vytvorením rozvojových impulzov v týchto regiónoch. Významným prínosom vstupu SR do EÚ bude pomoc prostredníctvom štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu. V predvstupovom období EÚ poskytuje Slovensku pomoc z tzv. predvstupových fondov, t. j. PHARE, ISPA a SAPARD.

FÁZIKOVÁ, M. (2003) poukazuje na to, že problematika vidieka, vidieckych regiónov, vidieckych obcí je už dlhšiu dobu predmetom záujmu odborníkov z mnohých oblastí. Príčina tohto zvýšeného záujmu tkvie najmä v prehlbujúcej sa priestorovej nerovnováhe spôsobenej koncentračnými tendenciami kapitálu v územiach poskytujúcich určité komparatívne, resp. absolútne výhody. Vo väčšine vyspelých krajín však stupeň priestorovej koncentrácie kapitálu a pracovných síl prekročil svoje optimálne hranice, čo sa prejavuje rastom aglomeračných nevýhod v urbanizovaných územiach a nevyužitím existujúcich podmienok a zdrojov vo vidieckych územiach.

Hoci je EÚ bohatá, rozloženie tohto bohatstva nie je rovnomerné. Veľké ekonomické a sociálne rozdiely existujú nielen medzi štátmi, ale aj v samotných krajinách. Príčiny pretrvávajúcej chudoby sa rôznia, niekde ide o upadajúce priemyselné oblasti s vysokou nezamestnanosťou, inde o bývalé nerentabilné poľnohospodárske regióny s nízkym

zaľudnením. Účinnnejšie ako na nadnárodnej úrovni sa tieto rozdiely dajú odstraňovať spoločným úsilím v rámci celej únie, ktorá si ctí princípy solidarity bohatších s chudobnejšími, zdôrazňuje HAJŠEL, R. (2003)

Solidarita a súdržnosť sú kľúčovými hodnotami, na ktorých je založená regionálna politika EÚ konštatuje VILÁMOVÁ, Š. (2004). Solidarita znamená, že táto politika má prinášať prospech občanom a regiónom hospodársky a sociálne tak či onak znevýhodneným v porovnaní s priemernou situáciou v EÚ. Súdržnosť je zásada, ktorá so sebou prináša uvedomenie si toho, že pre všetkých je výhodné znižovať rozdiely v príjmoch a bohatstve medzi chudobnejšími krajinami a regiónmi a tými, ktorí sú na tom lepšie.

Od prvého dňa vstupu do EÚ podľa SEDLÁKA, J. (2003) môžu kandidátske krajiny, čiže aj Slovensko, rátať so zvýšenou podporou rozvoja vidieka. Na riešenie štrukturálnych problémov vo vidieckych oblastiach nových členských štátov kodanský summit zdokonalil stratégiu rozvoja vidieka. Rozšíril jej možnosti v porovnaní s fondmi, dostupnými pre súčasné členské štáty únie, zlepšuje aj financovanie rozvoja vidieka. To sa uskutoční prostredníctvom štrukturálnych fondov, konkrétne Európskeho poľnohospodárskeho usmerňovacieho a garančného fondu.

Pri realizácii regionálnej politiky je potrebné rešpektovať určité princípy. BELAJOVÁ, A. – FÁZIKOVÁ, M. (2002) popisujú základné princípy štrukturálnej a regionálnej politiky nasledovne:

- ✓ Princíp programovania – zdôrazňuje potrebu integrovaného, viacodborového a viacročného prístupu k pomoci problémovým regiónom,
- ✓ Princíp partnerstva – je založený na potrebe úzkej spolupráce príslušných orgánov štátnej správy, miestnej a regionálnej samosprávy a ďalších organizácií pri príprave a realizácii programových dokumentov,
- ✓ Princíp koncentrácie – sústreďovanie finančných prostriedkov do tých oblastí, kde sa očakáva najväčšie zhodnotenie vložených prostriedkov,
- ✓ Princíp doplnkovosti – usmerňuje vynakladanie prostriedkov na podporu rozvojových programov do problémových regiónov s tým, že prostriedky z rozpočtu EÚ majú dopĺňať výdaje krajiny na rozvojové potreby,
- ✓ Princíp subsidiarity – všetky opatrenia a právomoci súvisiace s regionálnou politikou sú prenesené a vykonávané na najnižšom stupni správy,

- ✓ Princíp monitorovania – sledovanie objektívnej potreby vynakladania prostriedkov plynúcich na podporu regionálneho rozvoja a dosahovaných efektov z využitia.

Cieľom regionálnej politiky EÚ je znižovanie rozdielov medzi úrovňami rozvoja jednotlivých regiónov a zmierňovanie zaostávania menej rozvinutých regiónov podľa článkov 158 a 160 Zmluvy o Európskych spoločenstvách. Jedným zo základných princípov fungovania EÚ je princíp solidarity, v zmysle ktorého ekonomicky silnejší prispievajú slabším. Podobná situácia by sa mala preniesť z európskej na národnú úroveň.

www.euractiv.sk/regionalny-rozvoj/clanok/regionalna-politika-na-slovensku

Výdavky na regionálnu politiku tvoria významný podiel rozpočtu EÚ, približne tretina rozpočtu je venovaná na vyrovnanie sociálnej a ekonomickej úrovne členských štátov, konštatuje LIPKOVÁ, L. (2004). Ich zdroje sú určené vzhľadom na hierarchiu prioritných cieľov na akcie, ktoré pomáhajú znížiť rozdiel medzi zaostalejšími a rozvinutejšími regiónmi a podporovať rovnosť profesionálnych príležitostí rôznych sociálnych skupín. Výdavky sa realizujú prostredníctvom Európskeho fondu regionálneho rozvoja, Európskeho sociálneho fondu, Európskeho poľnohospodárskeho garančného a usmerňovacieho fondu a Finančného nástroja pre usmerňovanie rybolovu. Osobitným fondom v rámci regionálnej politiky EÚ je Kohézny fond.

BARNIER, M. (2002) uvádza, že regionálna politika je tiež politikou pre ľudí. Pomáha ľuďom nájsť si prácu a zlepšiť život vo svojich krajinách, v regiónoch, mestách a dedinách. Európska regionálna politika umožňuje použitie viac ako 35% rozpočtu EÚ, ktorý prichádza najmä z bohatších členských štátov, v znevýhodnených regiónoch. Tento prístup nepomáha len štátom, ktoré sú prijímateľmi pomoci, ale tiež tým, ktoré sú hlavnými prispievateľmi do rozpočtu spoločenstva, pretože ich podniky v dôsledku toho profitujú z veľkých investičných príležitostí a z ekonomického a technologického transféru know-how najmä v tých regiónoch, kde rôzne typy ekonomických aktivít ešte v skutočnosti nenaštartovali. Regionálna politika umožňuje všetkým regiónom, aby prispeli k vyššej konkurencieschopnosti EÚ.

Finančná podpora pre projekty, ktoré slúžia na dosiahnutie regionálnych a štrukturálnych cieľov, prebieha podľa prísneho distribučného systému. Na začiatku orgány na miestnej, regionálnej a národnej úrovni zostavia rozvojové plány. Rozvojové plány obsahujú

analýzu súčasného stavu regiónu, finančný plán riešenia problémov, hlavné strategické smery riešenia projektu, ako aj ich dopad na životné prostredie. Na základe týchto plánov Komisia v spolupráci s členským štátom zostavuje Rámec podpory Spoločenstva, ktorý vymedzuje hlavné priority, formy pomoci a finančnej podpory zo strany EÚ. Ku každej prioritě potom členský štát predkladá operatívne programy vo forme žiadosti. Na základe tejto žiadosti Komisia resp. Rada (pre cieľ 1) prijme rozhodnutie - ak je kladné, zodpovednosť za realizáciu programov preberajú miestne, regionálne a národné orgány. Dohľad a kontrolu nad programami vykonáva členský štát aj orgány Spoločenstva.

<http://www.edotacie.sk/1/0/1000/sekcia/regionalna-politika/>

Niektoré vybrané názory autorov na štrukturálnu politiku

Štrukturálna politika vznikla v čase najväčších štrukturálnych zmien v sociálnej a ekonomickej oblasti a to koncom 50. a začiatkom 60. rokov minulého storočia, zdôrazňuje TVRDOŇOVÁ, J. V tom čase prvé problémy druhej svetovej vojny v Európe boli prekonané a vrcholil hospodársky boom, ktorý nasledoval po vysporiadaní sa s následkami vojny. Zároveň sa objavili prvé signály globalizácie. V tej dobe existujúce Európske spoločenstvo bolo postavené pred nový problém – sociálno-ekonomické štrukturálne presuny a zmeny. A keď dozrel čas na ich riešenie vznikla nová politika, ktorá mala za cieľ riešiť tieto štrukturálne zmeny – štrukturálna politika. Pre riešenie úloh bolo potrebné vytvoriť nové nástroje – legislatívne, inštitucionálne a finančné. Legislatívnymi nástrojmi boli východiská zmlúv o Európskom spoločenstve, rozhodnutia zasadnutí Rady Európy, nariadenia, ktoré upravovali systém novej politiky a finančné nástroje, ktorými boli štrukturálne fondy.

KEŘKOVSKÝ, M. – KEŘKOVSKÁ, A. (1999) konštatujú, že štrukturálna politika EÚ sa usiluje o znižovanie rozdielov rozvoja rôznych regiónov v členských štátoch EÚ, odstraňovanie zaostalostí niektorých regiónov a prekonávanie ťažkostí regiónov postihnutých veľkou nezamestnanosťou, vyplývajúcej zo zaostalosti ich priemyslu. Význam štrukturálnej politiky bol zdôraznený prijatím Aktu o jednotnej Európe v roku 1986. Do jeho prijatia dominovala v ES predstava, že zavedenie spoločného trhu regionálne rozdiely vnútri ES postupne vyrovná. To sa však ukázalo ako nereálne, hlavne po rozšírení ES v 80. Rokoch o hospodársky slabšie štáty ako Grécko, Portugalsko a Španielsko. Hospodárske a sociálne nerovnosti existovali i v hospodársky vysoko rozvinutých členských štátoch, napr. v prípade

južného Talianska v porovnaní s vyspelou severnou časťou krajiny, či severného Írska v rámci Veľkej Británie, a ukázalo sa, že zavedenie spoločného trhu rozdiely ešte zvyšuje.

BELAJOVÁ, A. – FÁZIKOVÁ, M. (2002) pod štruktúrnou politikou v užšom slova zmysle rozumejú celý súbor programov, opatrení a inštitucionálnych zmien, ktoré majú pomôcť naplniť štruktúrne ciele a tak prispieť k štruktúrnym zmenám v krajinách, regiónoch v Európe. Základnými nástrojmi, ktoré podporujú štruktúrnú a súčasne regionálnu politiku sú:

- ❖ štruktúrne fondy EÚ, ktoré využívajú členské štáty EÚ,
- ❖ predvstupové nástroje, ktoré využívajú asociované krajiny.

NÁMEROVÁ, I. (1998) píše, že významným nástrojom štruktúrne politiky EÚ je i systém podporných programov. Významnou oblasťou budúcej stratégie bude integrovaný vidiecky rozvoj a programy podpory rozvoja vidieka. Uvádzajú sa metodické aspekty tvorby podporných programov zameraných na rozvoj vidieka.

SVATOŠ, M. (1996) poukazuje na to, že podľa Agendy 2000 má mať štruktúrna politika EÚ za cieľ „hospodársku a sociálnu súdržnosť“. Ide pri tom o pomoc pre menej rozvinuté regióny a znevýhodňované skupiny osôb.

TORNÓCZY, E. tvrdí, že štruktúrne fondy ako nástroj štruktúrne politiky EÚ môžeme vo všeobecnosti označiť ako faktor systémových zmien v modernom plánovaní verejných výdavkov, posilnením verejných administratívnych kapacít a ako faktor vytvárajúci efektívnu kontrolu a systém auditu. Popri iných pozitívach vytvára záujem inštitúcií a verejnosti a vplýva na zvýšenie ekonomickej a sociálnej koherencie EÚ.

Niektoré vybrané názory autorov na štruktúrne fondy

JANÍČEK, L. – DRDLA, M. – RIAS, K. (2002) definujú štruktúrne fondy ako základný nástroj EÚ k dosiahnutiu cieľa ekonomickej a sociálnej solidarity v rámci spoločenstva zeme, ktoré ju tvorí. V súčasnosti so štruktúrnymi fondmi je treba spomenúť ďalší nástroj štruktúrne spoločnosti a to Európsku investičnú banku, ktorá bola založená v súvislosti s Rímskou zmluvou pre spolufinancovanie projektov.

Podľa BIELIKA, P. (1996) sú štrukturálne fondy EÚ nástrojmi politiky hospodárskej a sociálnej súdržnosti EÚ s cieľom znížiť rozdiely v stupni rozvoja regiónov a podporiť hospodársky rast menej vyvinutých oblastí.

Európska únia poskytuje pomoc zo štrukturálnych fondov zaostávajúcim regiónom a regiónom, ktoré prechádzajú hospodárskou reštrukturalizáciou alebo trpia úpadkom tradičných odvetví, píše ROLKOVÁ, N. (2004). Po rozšírení únie o krajiny strednej a východnej Európy sa štrukturálna politika stáva významným nástrojom regionálneho rozvoja nových členských krajín. Ako však dokazujú príklady Grécka a Írska, fondy EÚ sú len jedným z činiteľov ovplyvňujúcich ekonomický vývoj v zaostávajúcich častiach Európy. Úspešné odstraňovanie regionálnych disparít závisí aj od makroekonomických politík vlád, od objemu zahraničných investícií, existujúcej infraštruktúry či efektívnosti verejnej správy.

HOLÁKOVÁ, D. (2003) dokumentuje, že štrukturálne fondy budú podporovať priority a opatrenia pre oblasť hospodárskeho a sociálneho rozvoja. Časť pridelených prostriedkov sa navyše použije na opatrenia v rámci technickej pomoci na posilnenie administratívnej kapacity v oblasti prípravy a realizácie projektov. Slovensko plánuje prostriedky použiť na štyri programy zamerané na priemysel a služby, ľudské zdroje, základnú infraštruktúru, poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka.

TVRDOŇOVÁ, J. uvádza, že prostriedky zo štrukturálnych fondov sú určené na menšie projekty v oblastiach ako ekonomický rozvoj, priemysel, služby, doprava, životné prostredie, poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka, rybolov a ľudské zdroje. Pridelujú sa na základe presne stanovených pravidiel so zámerom dosiahnuť jeden z troch cieľov regionálnej politiky EÚ.

HAIŠEL, R. (2003): Nástrojmi realizácie regionálnej politiky sú štrukturálne fondy. Napriek tomu, že všetky štyri štrukturálne fondy pôsobia spoločne, každý má svoje špecifické tematické oblasti. Štrukturálne fondy nefinancujú individuálne projekty, ale viacročné programy regionálneho rozvoja, ktoré spoločne pripravujú regióny, členské štáty a Európska komisia. Programy sú pripravené podľa spoločných východísk navrhnutých Európskou komisiou pre EÚ ako celok. Príspevky do týchto fondov od začiatku 90. rokov výrazne vzrástli. Nárok na využívanie štrukturálnych fondov majú iba členské krajiny EÚ a programujú sa na sedemročné obdobia.

OKÁLI, I. (2004) tvrdí, že podstatnú časť presúvaných zdrojov (7,8 mld. Sk) tvoria nerealizované výdavky na kofinancovanie programov podporovaných zo štrukturálnych fondov a kohézneho fondu EÚ. Napriek rýchlemu čerpaniu v závere roka 2005 nedosiahlo totiž čerpanie fondov EÚ rozpočtovanú úroveň. Nečerpanie finančných zdrojov z rozpočtu EÚ znížilo tak príjmy, ako aj výdavky štátneho rozpočtu o ďalších 12,6 mld. Sk.

Štrukturálne fondy a Kohézny fond dovedna tvoria až tretinu celého rozpočtu EÚ, čo je po poľnohospodárstve druhá najväčšia položka v rozpočte únie. Základným poslaním fondov je podporovať ekonomický rozvoj a sociálnu súdržnosť v zaostávajúcich regiónoch a ochranu životného prostredia. Sú teda zároveň príležitosťou aj rizikom: ak sa použijú vhodne, môžu sa stať kľúčovým impulzom vyrovnávania regionálnych rozdielov, zmysluplného rozvíjania spoločenského aj prírodného potenciálu jednotlivých území a ich efektívneho využívania, ale aj zvyšovania kvality života spoločnosti ako celku. Na druhej strane ich netransparentné a nevhodné použitie môže dnešné problémy ešte väčšmi prehĺbiť.

www.eufondy.org/?cat=90e163f1238340f8df90ba054d7f4807&x=108437

GÁKOVÁ, Z. (2004) konštatuje, že k efektívnosti štrukturálnych fondov Únie na Slovensku je však potrebná v prvom rade zmena filozofie. Aby sa pojem „čerpanie fondov“, ktorý sa zaužíval ešte pred vstupom do EÚ, nahradil spojením „využívanie fondov“. Tak aby sa stali motorom dlhodobého a spoločného rastu.

MALACH, A. (2005) očakáva, že štrukturálne fondy budú mať pozitívny a veľmi významný dopad na tempo rastu národných hospodárstiev. Urýchli proces znižovania rozdielov v rozvoji medzi novými a budúcimi členskými štátmi. Regionálne disparity v rámci Európskej únie sa znižujú len veľmi pomaly. Najvýznamnejší prínos majú štrukturálne fondy pre štrukturálne zmeny na národných a regionálnych úrovniach.

Hlavnú formu finančnej pomoci po vstupe Slovenskej republiky do EÚ predstavujú štrukturálne fondy a Kohézny fond. O pomoc z EÚ sa žiada na základe výziev. Eurofondy príslušné ministerstvo alebo implementačná agentúra oznámi, kto, kedy, kde, na aké aktivity a ako môže žiadosť predložiť. Euro fondy výzva spravidla obsahuje aj pokyny na vyplnenie žiadosti, zoznam požadovaných príloh a záväznú osnovu samotného projektu. Výzva ďalej uvádza výšku podpory a ďalšie požiadavky na žiadateľov.

www.eurofondy.cabik.sk/

GYUROVSZKÝ, I. (2004) uvádza význam štrukturálnych fondov nielen z pohľadu finančného balíka, ktorý na Slovensko príde, ale zdôrazňuje aj synergický efekt. V každom prípade to, že sa na Slovensko prisunie istý balík peňazí na zmysluplné projekty, môže prospieť Slovenku. Takisto mu môže prospieť, že sa preberie určitý spôsob vytvárania plánov a vytvárania operačných programov, či už na úrovni štátnej, regionálnej alebo miestnej – keď to povedie k určitému spôsobu pohľadu na budúcnosť a určitému spôsobu plánovania aktivít na miestnej úrovni. Už toto samo o sebe môže skvalitniť plánovanie a prostredie regionálneho rozvoja. Samozrejme, že štrukturálne fondy majú zmysel hlavne vtedy, keď sa peniaze minú na dobré účely, ktoré zvýšia vnútorný potenciál regiónu a potlačia slabé stránky. Dôležitý je tiež obrovský dôraz na miestne aktivity. Treba vytvoriť korektný projekt, treba nájsť partnerov, treba ho kvalitne spracovať, myslieť dopredu. Celý priebeh bude hovoriť o tom, aká je vnútorná sila regiónov, ako dokážu s týmito výzvami žiť, využívať ich.

ROLKOVÁ, N. (2004) zdôrazňuje, že financovanie zo štrukturálnych fondov sa uskutočňuje prostredníctvom programových dokumentov, ktoré musí členská krajina EÚ vypracovať v súlade s jedným z troch cieľov regionálnej politiky EÚ definovaných v nariadení Európskej rady č. 1260/99/ES.

Cieľom 1 je podpora rozvoja a štrukturálnych zmien regiónov, ktorých rozvoj zaostáva. Regióny, na ktoré sa vzťahuje Cieľ 1, majú hrubý domáci produkt na obyvateľa (meraný paritou kúpnej sily – PPP) nižší ako 75% priemeru EÚ za posledné tri roky. Medzi takéto regióny na Slovensku patria: Košický, Prešovský, Banskobystrický, Žilinský, Trenčiansky, Nitriansky a Trnavský kraj.

Cieľom 2 je podpora hospodárskej a spoločenskej premeny oblastí, ktoré čelia štrukturálnym ťažkostiam. Patria sem najmä oblasti, ktoré prechádzajú sociálno-ekonomickými zmenami v priemysle a službách, upadajúce vidiecke regióny, mestské oblasti nachádzajúce sa v ťažkostiach a krízou postihnuté oblasti závislé od rybolovu. Bratislavský kraj je jediným regiónom SR spôsobilým na financovanie podľa Cieľa 2.

Cieľom 3 je podpora adaptácie a modernizácie politík a systémov vzdelávania, školenia a zamestnanosti. Oblasti spôsobilé na financovanie v rámci Cieľa 3 sú tie, ktoré nie sú zároveň podporované podľa Cieľa 1. Bratislavský kraj je jediným regiónom SR spôsobilým na financovanie podľa Cieľa 3.

Aby bolo možné prostriedky zo štrukturálnych fondov využívať, je potrebné splniť viaceré podmienky, upozorňuje MELIŠEK, F. Jednou z podmienok, je že pre získanie

prostriedkov zo štrukturálnych fondov musia byť vypracované kvalitné, zmysluplné a realizovateľné projekty, ktoré musia spĺňať požadované kritéria. Ďalšou podmienkou je, že poberatelia prostriedkov z uvádzaných fondov sa musia spolupodieľať na financovaní realizácie daných projektov. Treba tiež počítať s tým, že čerpanie a využívanie prostriedkov zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu je podrobené prísnej kontrole zo strany Európskej únie. Je to spôsobené tým, že únia citlivo reaguje na poskytovanie a čerpanie týchto prostriedkov a striktno sleduje ich účelné využívanie z toho dôvodu, že prostriedky týchto fondov pochádzajú z daní občanov Európskej únie. Preto je opodstatnené, že sa únia snaží zabezpečiť spravodlivé, transparentné a efektívne využívanie prostriedkov, za ktoré zodpovedá.

Na čerpanie prostriedkov zo štrukturálnych fondov je podľa ODZGANA, J. (2004) potrebné vypracovať Národný rozvojový plán. Najvšeobecnejším a hlavným strategickým dokumentom je Národný rozvojový plán, ktorý bol vypracovaný v súlade s pravidlom Európskej komisie na čerpanie prostriedkov zo štrukturálnych fondov. Z národného rozvojového plánu vychádzajú tieto dokumenty, ktoré nadväzujú na špecifické ciele a ďalej ich rozpracúvajú:

- Sektorový operačný program Priemysel a služby
- Sektorový operačný program Ľudské zdroje
- Sektorový operačný program Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka
- Sektorový operačný program Základná infraštruktúra

Za každý SOP zodpovedá príslušné ministerstvo, ktoré je pre daný program určené ako riadiaci orgán. Pod riadiacim orgánom existuje sprostredkovateľský orgán, ktorý preberá na seba niektoré úlohy a vo väčšine prípadov aj priamo komunikuje so žiadateľom. Ku každému SOP je bližšie rozpracovaný Programový doplnok, v ktorom sa nachádzajú bližšie špecifikované priority, opatrenia, podopatrenia a aktivity, pričom ich logická následnosť ide od najvšeobecnejších princípov (ciele na základe NRP) až po veľmi konkrétne aktivity

NÁRODNÝ ROZVOJOVÝ PLÁN (2003) ako základný programový dokument SR na obdobie 2004 – 2006, bol schválený vládou SR dňa 12. 3. 2003. Poskytuje komplexný prehľad o súčasnom stave regiónov SR podporovaných podľa Cieľa 1, ich potreby, ako aj bariéry ich rozvoja a tiež možnosti prekonania týchto bariér.

Strategický cieľ NRP pre obdobie 2004 – 2006 je nasledovný: zabezpečiť pri rešpektovaní trvalo udržateľného rozvoja taký rast HDP, aby SR do roku 2006 dosiahla

úroveň prevyšujúcu 54% priemeru HDP na obyvateľa v krajinách EÚ. Na dosiahnutie tohto strategického cieľa SR podporovala štyri špecifické ciele:

- Zvyšovanie konkurencieschopnosti priemyslu a služieb,
- Rozvíjanie ľudských zdrojov a zvyšovanie ich adaptability,
- Zvyšovanie efektívnosti poľnohospodárskej produkcie a kvality života vidieckej populácie,
- Podporovanie vyváženého regionálneho rozvoja.

GYUROVSZKÝ, L. (2005) vidí rozdiel medzi predvstupovými a štrukturálnymi fondmi z pohľadu prijímateľov finančnej pomoci v cieľoch a spôsobe čerpania. Viditeľné zmeny sú v tom, že projekty na čerpanie zo štrukturálnych fondov sa dodávajú v slovenskom jazyku, kým komunikácia pri žiadaní o financie z predvstupových nástrojov prebiehala v anglickom jazyku. Kým o projektoch z fondov PHARE, SAPARD a ISPA sa rozhodovalo v Bruseli, teraz sa rozhoduje na Slovensku. To znamená, že by to malo byť pre našich občanov a prijímateľov transparentnejšie a prehľadnejšie. Iný je aj spôsob čerpania prostriedkov. Celkovo je celý systém dosť zložitý a prebyrokratizovaný, ale ide o verejné peniaze, a preto musí byť zabezpečená väčšia kontrola a všetko sa musí robiť cez verejné obstarávanie.

DRAHOŠOVÁ, A. (2003) tvrdí, že rozdiel medzi predvstupovou a štrukturálnou politikou spočíva v procese schvaľovania projektov. V predvstupovom období fungoval systém schvaľovania ex ante, tzn. každý návrh žiadosti o finančné prostriedky bolo potrebné predložiť Európskej komisii (výnimku tvorí iba fond SAPARD). V porovnaní s tým funguje štrukturálna politika Európskej únie na decentralizovanom základe systémom ex post, tzn., že na schválenie nie je potrebný súhlas Európskej komisie. Konečnú zodpovednosť za výber projektov má členský štát sám. Úloha Európskej komisie spočíva len v oblasti financovania a kontroly použitých prostriedkov.

Podľa BALKA, I. (2004) sú rozdiely medzi predvstupovými a povstupovými nástrojmi Spoločenstva v niekoľkých rovinách. Najpodstatnejšie sa prejavujú v oblasti inštitucionálneho a personálneho zabezpečenia, keď sa vytvoril komplex úplne nových orgánov programovania, implementácie, riadenia i monitoringu.

Zo štrukturálnych fondov sú financované aj tzv. iniciatívy spoločenstva. Podľa NARIADENIA ES č. 1260/1999 sa týkajú nasledovných oblastí:

INTERREG – aktivity tejto iniciatívy sú sústredené na podporu cezhraničnej spolupráce (zameranie A), transregionálnu spoluprácu (zameranie B) a transnacionálnu spoluprácu (zameranie C). Sú zamerané na podporu rozvoja malých a stredných podnikateľov, vzdelávania, školení a kultúrnych výmen, riešenia zdravotných problémov v prihraničných regiónoch, ochranu a zlepšenie životného prostredia, energetických sietí, dopravy a telekomunikácií.

EQUAL – tento program je obsahovo prepojený s európskou stratégiou zamestnanosti a s nadnárodnou spoluprácou podporujúcou nové metódy boja proti všetkým formám diskriminácie a nerovnosti v oblasti trhu práce.

LEADER – má za úlohu podporovať rozvoj vidieka prostredníctvom miestnych iniciatív, financovaný je z usmerňovacej sekcie Európskeho poľnohospodárskeho usmerňovacieho a záručného fondu.

URBAN – týka sa spoločenskej obnovy miest a prímestských oblastí nachádzajúcich sa v kríze, jeho zámerom je trvalo udržateľný rozvoj miest a je podporovaný z prostriedkov ERDF.

Každá iniciatíva je financovaná jedným štrukturálnym fondom.

VAN DER LINDEN, E. upozorňuje na to, že k príprave na čerpanie prostriedkov zo štrukturálnych fondov slúžia aj predvstupové programy PHARE ECOSOC, resp. CBC, realizované formou grantových schém, teda tak, ako fungujú štrukturálne fondy. Napríklad grantová schéma na podporu regionálneho rozvoja slúži na poskytovanie grantov na lokálnej a regionálnej úrovni a je určená na podporu rozvojových aktivít na úrovni regiónov, obcí a mikroregiónov. Prínos tejto grantovej schémy spočíva v tom, že prispeje k napĺňaniu Národného rozvojového plánu. Podporia sa regionálne aktivity, príprava regionálnych stratégií a technická príprava projektov, ktoré môžu byť v budúcnosti financované prostredníctvom štrukturálnych fondov.

Podľa LIPKOVEJ, Ľ. (2004) kohézny fond financuje projekty zamerané na zlepšenie životného prostredia a integráciu do transeurópskych dopravných sietí v tých členských štátoch, v ktorých HDP na obyvateľa bol nižší ako 90% priemeru EÚ, pričom táto hranica klesla na 75% priemeru Únie. Týmto spôsobom prispieva k trvalému rozvoju zainteresovaných štátov a k posilneniu súdržnosti v Európskej únii. Vďaka tomuto Fondu,

štyri benefičné krajiny (Španielsko, Portugalsko, Írsko a Grécko) sa priblížili konvergenčným kritériám definovanými Hospodárskou a menovou úniou neustále pokračujúc v investíciách do infraštruktúry.

Štrukturálne fondy a Kohézny fond sledujú teda regionálne ale aj iné ciele, zamerané plošne na územie EÚ. V tomto zmysle by bol rozdiel medzi regionálnou a štrukturálnou politikou v pokrytí, štrukturálna politika sa vzťahuje plošne na celé územie EÚ, regionálna politika operuje na úrovni regiónov (teritoriálnych jednotiek), teda „štrukturálna politika presahuje „územné“ hranice regionálnej politiky“. Lenže na druhej strane všetky sumárne vyhlásenia, správy o kohézii, návrhy reformy, uznesenia týkajúce sa štrukturálnej a kohéznej politiky zverejňuje DG Regio – teda politický orgán regionálnej politiky zastrešuje plánovanie a hodnotenie štrukturálnej a kohéznej politiky a informuje o nej.

<http://www.euractiv.sk/regionalny-rozvoj/analyza/par-otazok-europskej-regionalnej-strukturalnej-a-koheznej-po>

2 Cieľ práce

Cieľom tejto diplomovej práce je analýza využívania finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ. Každý uchádzač, ktorý má záujem čerpať prostriedky z týchto fondov, musí dodržiavať požiadavky týkajúce sa projektov, ktoré sú ekologicky nezávadné. V tejto diplomovej práci budú objasnené základné informácie o predvstupových fondoch, povstupových fondoch a novom programovom období 2007 – 2013. Budeme sa venovať aj rozdeleniu štrukturálnych fondov pred vstupom Slovenska do EÚ a rozdeleniu povstupových fondov, ako aj rozdielu medzi týmito fondmi. V tejto práci bude charakterizovaný aj Kohézny fond, ktorého cieľom je financovanie infraštrukturálnych projektov v oblasti dopravy a životného prostredia. Pozornosť je venovaná aj jednotlivým operačným programom, prostredníctvom ktorých je podporovaný rozvoj jednotlivých zložiek nášho hospodárstva.

Analytická časť tejto práce bude zameraná na analýzu doterajšieho čerpania a využívania pomoci zo štrukturálnych fondov. Analýze bude podrobený objem finančných prostriedkov čerpaných zo štrukturálnych fondov EÚ v jednotlivých krajoch, resp. okresoch SR s cieľom posúdiť úspešnosť jednotlivých krajov, resp. okresov pri využívaní tejto formy pomoci. Táto časť bude zameraná aj na analýzu Sektorového operačného programu Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka, ktorý je financovaný zo štrukturálnych fondov EAGGF (Európsky poľnohospodársky usmerňovací a garančný fond) a FIG (Finančný nástroj na usmernenie rybolovu), ktoré budeme prepočítavať na hektáre poľnohospodárskej pôdy.

V záverečnej časti tejto práce bude charakterizované nové programové obdobie 2007 – 2013, v rámci neho definujeme tri hlavné ciele a príspevky ES pre jednotlivé operačné programy.

3 Metodika práce

Metodický postup práce vychádzal zo stanovených cieľov diplomovej práce rešpektujúc všeobecne platné zásady pri jej spracovaní.

Diplomová práca bola spracovaná na základe nasledujúceho postupu:

1. Štúdium odbornej literatúry zameranej na danú problematiku

Preštudovanie odborných publikácií, kníh a iných zdrojov od domácich a zahraničných autorov bolo základným predpokladom pre spracovanie diplomovej práce. Dôležitým predpokladom je aj pochopenie cieľov a úloh v oblasti regionálnej politiky, ktorá je realizovaná prostredníctvom štrukturálnych fondov.

2. Charakteristika predmetu skúmania

Predmetom skúmania tejto diplomovej práce bolo predovšetkým skúmanie využívania podpory z fondov EÚ, hlavne zhodnotenie využívania finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov v jednotlivých krajoch, resp. okresoch SR, ako aj zhodnotenie SOP Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka podľa využitia fondov EAGGF a FIFG na poľnohospodársku pôdu.

3. Spôsob získavania údajov a ich zdroje

Informácie nevyhnutné pre spracovanie tejto témy sme získali:

- zo správ o stave využívania podpory z fondov EÚ, ktoré spracováva PPA, VÚEPP
- z internetových stránok zameraných na skúmanú problematiku
- z dennej tlače a odborných časopisov

4. Použité metódy a vyhodnotenia

Na spracovanie a vyhodnotenie získaných údajov boli použité štandardné matematické metódy, metódy analýzy a komparácie. Z časového hľadiska sú v práci uvedené údaje predovšetkým z časového obdobia rokov 2004 – 2006, ktoré predstavuje skrátené programové obdobie pre pomoc z fondov EÚ.

4 Výsledky práce

4.1 Štrukturálne fondy

4.1.1 Predvstupové fondy

Slovenská republika čerpá finančnú pomoc z Európskej únie prostredníctvom predvstupových fondov už od roku 1993. Jej cieľom bolo podporiť prípravu asociovaných krajín na vstup do Európskej únie, a to po právnej, inštitucionálnej i ekonomickej stránke. Financie čerpané z týchto fondov napomáhajú k štrukturálnym zmenám a podporujú rozvoj regiónov v týchto krajinách. Dôležitou úlohou programov predvstupovej pomoci je príprava odborných kapacít Slovenskej republiky (ďalej len SR) na využitie pomoci zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu. EÚ poskytuje pomoc prostredníctvom troch predvstupových nástrojov: PHARE, SAPARD a ISPA.

4.1.1.1 PHARE (Poland and Hungary Assistance for Restructuring of the Economy)

O vytvorení fondu PHARE rozhodla v roku 1989 Rada ministrov členských krajín Európskeho hospodárskeho spoločenstva (dnes EÚ) v snahe podporiť zmeny odohrávajúce sa v krajinách strednej a východnej Európy. Pôvodne bol založený s cieľom napomôcť hospodárskym a spoločenským zmenám v Poľsku a Maďarsku, ale následne bol rozšírený aj na ďalšie transformujúce sa krajiny, vrátane Slovenska.

Prostriedky z programu PHARE boli využívané predovšetkým na:

- rozvoj dopravnej, informačnej infraštruktúry a riešenie problémov životného prostredia
- podporu súkromného sektora (rozvoj malého a stredného podnikania)
- rozvoj cezhraničnej spolupráce
- rozvoj ľudských zdrojov – trh práce a vzdelávanie

V roku 2000, po podpise Agendy 2000, sa pre program PHARE stanovili dve prioritné oblasti:

- budovanie inštitúcií schopných garantovať stabilitu krajiny po vstupe do EÚ (30%)
- investície do infraštruktúry potrebnej na zabezpečenie súladu so štandardmi EÚ (70%).

Program PHARE má ročný rozpočet 1,5 mld. EUR, ktoré môžu využívať všetky kandidátske krajiny v zmysle stanovených zásad. Podmienkou projektov, ktoré sú financované z PHARE je ich dostatočný rozsah, keďže ich cieľom je budovanie dopravnej infraštruktúry a riešenie životného prostredia. Spoluúčasť na čerpaní prostriedkov z fondu PHARE je 75% z celkových nákladov projektu.

4.1.1.2 ISPA (Instrument for Structural Policies for Pre-Accession)

Predstavuje nástroj na realizáciu štrukturálnej politiky v predvstupovom období a je predchodcom Kohézneho fondu. Tento program podporuje veľké infraštruktúrne projekty v rámci dopravy a životného prostredia. Pre oblasť dopravy sú projekty definované plánovanými transeurópskymi sieťami a pre oblasť životného prostredia sú projekty definované Národným programom pre prijatie *acquis* a prioritami programu (čo najväčší vplyv na obyvateľstvo a životné prostredie).

Podľa Agendy 2000 bol ročný príspevok kandidátskym krajinám v rámci fondu ISPA 1 mld. EUR. Pre Slovenskú republiku bolo v období rokov 2000 – 2006 alokovaných 3,5% - 5,5% celkového rozpočtu ISPA, čo predstavuje 36,4 – 57,2 mil. EUR ročne. Pre sektor životného prostredia a sektor dopravy to predstavuje v priemere 23,4 mil. EUR ročne pre každý sektor.

Fond ISPA podporuje:

1. *oblasť životného prostredia* – zavedenie legislatívy EÚ a dodržiavanie jej štandardov. Sústreďuje sa na investične náročnejšie enviromentálne smernice, ktorých implementácia je finančne nákladná. Ide predovšetkým o:

- zásobovanie vodou

- čistenie odpadových vôd
- ochranu ovzdušia
- odpadové hospodárstvo
- ochranu pred priemyselným znečistením

2. *oblasť dopravy* – projekty umožňujúce obnovenie alebo vybudovanie dopravnej infraštruktúry a jej prepojenie s transeurópskou sieťou. Zahŕňa cestnú, železničnú i lodnú dopravu.

3. *predbežné štúdie a rôzne formy odbornej pomoci priamo súvisiace s budúcimi projektmi ISPA*, ako:

- analýza nákladov a výnosov
- štúdia uskutočniteľnosti
- dopadová štúdia na životné prostredie
- stanovenie finančnej a ekonomickej udržateľnosti projektu po jeho realizovaní.

4.1.1.3 SAPARD (Special Access Programme for Agriculture and Rural Development)

Ide o hlavný nástroj predvstupovej pomoci pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka. Medzi jeho priority patrí zvýšenie efektívnosti a kvality poľnohospodárskej produkcie, diverzifikácia ekonomických činností v poľnohospodárskych a vidieckych oblastiach, zachovanie vidiekeho dedičstva a charakteru krajiny, zlepšenie vodného a lesného hospodárstva.

Zmyslom programu je zamerať pozornosť kandidátskych krajín na priority spoločnej poľnohospodárskej politiky a rozvoja vidieka a naučiť ich používať finančné postupy a kontrolné mechanizmy, ktoré sú praktizované v EÚ.

SAPARD je predchodcom Európskeho poľnohospodárskeho garančného a usmerňovacieho fondu (EAGGF – European Agriculture Garantie and Guideline). Rozdelenie podpory pre jednotlivé krajiny sa realizuje formou preddavkov na uskutočnenie programu i platieb za realizované výdaje. Pridelenie prostriedkov z tohto fondu vychádza z týchto kritérií:

- percento poľnohospodársky činného obyvateľstva
- celková rozloha obhospodarovanej pôdy
- hrubý domáci produkt (HDP) na obyvateľa
- špecifická situácia konkrétnej oblasti

Európska únia uvoľnila na program SAPARD ročne čiastku 520 mil. EUR pre všetky kandidátske krajiny. Na Slovensko pripadlo ročne 18 602 tis. EUR, za celé plánovacie obdobie (2000 – 2006) 130 235 tis. EUR.

Slovenská republika v období 2000-2002 získavala finančnú pomoc z predvstupových fondov ES a bilaterálnej pomoci členských štátov EÚ každoročne orientačne v nasledujúcom členení:

Tabuľka 1: Finančná pomoc z predvstupových fondov ES a bilaterálnej pomoci

Program	Ročný príspevok pre SR (MEUR)
Phare – národný program	49,0 MEUR
z toho cezhraničná spolupráca	12 MEUR
slovensko-rakúska hranica	6 MEUR
slovensko-poľská hranica	4 MEUR
slovensko-maďarská hranica	2 MEUR
účasť v komunitárnych programoch	7 MEUR
Program na podporu odstavenia JE V1 Jaslovské Bohunice	20,0 MEUR
Program SAPARD	18,6 MEUR
Program ISPA*	36,0 – 57,0 MEUR
sektor dopravy	18,0 – 28,5 MEUR
sektor životné prostredie	18,0 – 28,5 MEUR
Bilaterálna pomoci členských štátov EÚ	13,1 MEUR
CELKOVO (bez bilaterálnej pomoci)	123,6 – 144,6 MEUR

CELKOVO (s bilaterálnou pomocou)	136,7 – 157,7 MEUR
----------------------------------	--------------------

*- ročná alokácia prostriedkov z programu ISPA je závislá na počte kvalitne pripravených projektov predložených EK a riadiacemu výboru ISPA príslušnými rezortnými ministerstvami

Zdroj: www.vlada.gov.sk

4.1.2 Povstupové fondy

Európska regionálna politika je založená na finančnej solidarite medzi regiónmi. Umožňuje použitie viac ako 35 % rozpočtu EÚ, ktorý prichádza najmä z bohatších členských štátov, v znevýhodnených regiónoch. Tento prístup nepomáha len štátom, ktoré sú prijímateľmi pomoci, ale tiež tým, ktoré sú hlavnými prispievateľmi do rozpočtu spoločenstva. Pomoc sa realizuje prostredníctvom štyroch štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu:

4.1.2.1 Európsky fond regionálneho rozvoja (ERDF - European Regional Development Fund)

Hlavným cieľom Európskeho fondu regionálneho rozvoja je podporovať hospodársku a sociálnu súdržnosť v rámci Európskej únie znižovaním nerovností medzi regiónmi alebo spoločenskými skupinami.

V zmysle Nariadenia Rady (ES) č. 1783/1999, Európskeho parlamentu a Rady (ES) z 12. júla 1999 o Európskom fonde regionálneho rozvoja, je možné použiť finančné prostriedky poskytnuté týmto fondom predovšetkým na:

- ✓ odstraňovanie regionálnych rozdielov,
- ✓ príspevok k znižovaniu rozdielov medzi úrovňami rozvoja v jednotlivých regiónoch a zaostávania regiónov v najviac znevýhodnených oblastiach vrátane vidieckych oblastí,
- ✓ podporu produktívnosti životného prostredia a konkurencieschopnosť podnikov, najmä malých a stredných,

- ✓ miestny ekonomický rozvoj a zamestnanosť, vrátane oblastí kultúry a cestovného ruchu, ako oblastí vytvárajúcich trvalé pracovné príležitosti,
- ✓ výskum a technologický vývoj,
- ✓ rozvoj miestnych, regionálnych a transeurópskych sietí v infraštruktúre dopravy, telekomunikácií a energetiky,
- ✓ ochranu a zlepšovanie stavu životného prostredia,
- ✓ podporu čistého a účinného využívania energie, rozvoja obnoviteľných foriem energie,
- ✓ rovnoprávne postavenie mužov a žien v oblasti zamestnanosti.

4.1.2.2 Európsky sociálny fond (ESF - European Social Fund)

Je najdôležitejším finančným nástrojom Európskej únie zameraným na podporu rozvoja ľudských zdrojov, zamestnanosti, vzdelávania, podnikateľského ducha, sociálnej inklúzie a rovnosti príležitosti. Poskytuje podporu členským štátom pri zavádzaní nových aktívnych politík a systému boja proti nezamestnanosti.

Podporované oblasti:

- ❖ rozvoj a podpora aktívnej politiky trhu práce ako nástroja boja proti nezamestnanosti,
- ❖ podpora začlenenia do pracovného života predovšetkým dlhodobo nezamestnaných, sociálne znevýhodnených skupín, mladých ľudí a osôb vracajúcich sa na trh práce,
- ❖ podpora a zlepšovanie vzdelávania, odborného školstva, poradenstva a vytvárania podmienok pre celoživotné vzdelávanie,
- ❖ podpora kvalifikovanej a prispôsobivej pracovnej sily, podpora inovácie a prispôsobivosti v organizácii práce,
- ❖ podpora v oblasti rozvoja podnikania a podmienok uľahčujúcich vytváranie nových pracovných príležitostí,
- ❖ podpora rozširovania kvalifikácie a zvyšovania ľudského potenciálu vo vede, výskume a technike,
- ❖ podpora prístupu a účasti žien na trhu práce, vrátane ich profesionálneho rozvoja prístupu k novým pracovným príležitostiam a podnikateľskej činnosti.

V oblasti ekonomickej a sociálnej súdržnosti je priama náväznosť medzi financovaním z PHARE a budúcim financovaním zo štrukturálnych fondov. Investície PHARE na dosiahnutie ekonomickej a sociálnej súdržnosti zaraďujeme totiž medzi investície, ktoré sa zameriavajú na redukciu rozdielov medzi jednotlivými regiónmi Slovenskej republiky a medzi regiónmi Európskej únie, v čom je priama náväznosť na CIEĽ 1 štrukturálnych fondov EÚ – „pomoc zaostávajúcim regiónom.“

4.1.2.3 Európsky poľnohospodársky usmerňovací a garančný fond (EAGGF - European Agricultural Guarantee and Guidance Fund)

Finančne sa podieľa na opatreniach krajinného rozvoja finančnej podpore pre poľnohospodárov. Pozostáva z dvoch sekcií – z Usmerňovacej sekcie a Záručnej sekcie. Usmerňovacia sekcia podporuje opatrenia vidieckeho rozvoja v oblasti CIEĽ 1, pomoc farmárom najmä v zaostávajúcich regiónoch. Záručná sekcia financuje intervencie na trhu s poľnohospodárskymi produktmi (nie je štrukturálnym fondom).

4.1.2.4 Finančný nástroj na riadenie rybolovu (FIFG - Financial Instrument for Fisheries Guidance)

Jeho cieľom je prispieť k dosiahnutiu trvalo udržateľnej rovnováhy medzi rybnými zdrojmi a ich využívaním. Tento nástroj sa taktiež usiluje posilniť konkurencieschopnosť rybného hospodárstva a rozvoj oblastí, ktoré od neho závisia.

Pomáha adaptovať a modernizovať rybolovný priemysel, rybné hospodárstvo, pomáha regiónom, ktoré čelia štrukturálnym spoločensko-hospodárskym problémom spojeným s reštrukturalizáciou odvetvia rybolovného hospodárstva. Slúži na zlepšenie konkurencieschopnosti štruktúr v rybárskom odvetví a na rozvoj životaschopných obchodných podnikov v oblasti rybárskeho priemyslu pri zachovaní rovnováhy medzi zdrojmi a ich využitím, na zvýšenie pridanej hodnoty v rybolove. Tento štrukturálny fond podporuje aj obnovu flotíl a modernizáciu rybárskych lodí, prispôsobenie rybárskych kapacít, prímorský rybolov, sociálno-ekonomické opatrenia, ochranu morských zdrojov, spracovanie a marketing v oblasti rybolovu a inovačné procesy hlavne medzinárodného charakteru.

Tabuľka 2: Rozdelenie pomoci Štrukturálnych fondov EÚ podľa cieľov

	Cieľ 1	Cieľ 2	Cieľ 3
Čo financuje?	Regióny zaostávajúce v rozvoji	Regióny so štrukturálnymi ťažkosťami	Regióny, ktoré potrebujú podporu v oblasti vzdelávania, odbornej prípravy alebo pracovných príležitostí
	regióny NUTS II: Západné Slovensko, Stredné Slovensko, Východné Slovensko)	región NUTS II: Bratislavský kraj	región NUTS II: Bratislavský kraj
Štrukturálne fondy	ERDF ESF EAGGF FIFG	ERDF ESF	ESF
Finančné prostriedky určené pre štrukturálne fondy EÚ, v r. 2000 - 2006 (v mld. EUR)	135,9	22,5	24,05
Percento z rozpočtu štrukturálnych fondov	69,7 %	11,5 %	12,3 %

Zdroj: www.eic.sk

Tabuľka 3: Prehľad rozdelenia záväzkov EÚ v rámci štrukturálnych fondov podľa štrukturálnych fondov a iniciatív ES (v stálych cenách roku 1999) v mil. EUR:

	2004	2005	2006	2004 – 2006
<i>Štrukturálne fondy spolu</i>	262	351	437	1.050
ERDF	91	123	152	366
ESF	65	87	109	261

EAGGF a FIGG	91	123	152	366
Iniciatívy (Equal a Interreg)	14	19	23	56

Zdroj: www.build.gov.sk

4.1.3 Rozdiel medzi predvstupovými a povstupovými fondmi

Rozdiel medzi predvstupovou a štrukturálnou politikou spočíva v procese schvaľovania projektov. V predvstupovom procese funguje systém schvaľovania ex ante, tzn. každý návrh žiadosti o finančné prostriedky je potrebné predložiť na schválenie Európskej komisii (výnimku tvorí len program SAPARD).

V porovnaní s tým funguje štrukturálna politika EÚ na decentralizovanom základe systémom ex post, tzn. že na schválenie nie je potrebný súhlas Európskej komisie. Konečnú zodpovednosť za výber projektov má členský štát sám. Úloha Európskej komisie spočíva len v oblasti financovania a kontroly použitých prostriedkov.

Ďalším významným rozdielom je aj spôsob financovania projektov z predvstupových fondov a štrukturálnych fondov. U predvstupových fondov príspevok EÚ dosahuje 75 % verejných výdavkov. U štrukturálnych fondov je výška príspevku rôzna podľa závažnosti regionálnych a sociálnych problémov: minimálne 50 %, prípadne len 25 % a maximálne 80 % v prípadoch, že krajina je financovaná aj z Kohézneho fondu. Výška príspevku u súkromných investoroch je rôzna podľa vyspelosti regiónu, v akom pôsobia, čo sa meria podľa HDP na obyvateľa jednotlivých regiónov. To znamená, že šancu získať prostriedky z týchto fondov majú hlavne podnikatelia z menej vyspelých regiónov.

Rozdiel spočíva aj v objeme poskytnutých prostriedkov zo strany EÚ. V porovnaní s každoročným financovaním z predvstupových fondov od roku 2000 v objeme približne 3 mld. EUR pre všetky kandidátske krajiny. Od vstupu do EÚ je možné ročné rátať s čiastkami 4 – 14 mld. EUR a v ďalšom období aj viac.

Tabuľka 4: Objem prostriedkov čerpaných zo ŠF EÚ na obyvateľa

Okres	Počet obyvateľov	Objem prostriedkov čerpaných zo ŠF EÚ	Objem prostriedkov čerpaných zo ŠF EÚ na obyvateľa
-------	------------------	---------------------------------------	--

Bratislava I	41 581	161 569 942,07 Sk	3 885,67 Sk
Bratislava II	109 648	32 435 240,20 Sk	295,81 Sk
Bratislava III	61 823	28 864 316,18 Sk	466,89 Sk
Bratislava IV	94 417	48 861 586,54 Sk	517,51 Sk
Bratislava V	118 622	25 188 207,38 Sk	212,34 Sk
Malacky	66 873	297 233 078,60 Sk	4 444,74 Sk
Pezinok	56 518	154 216 007,37 Sk	2 728,62 Sk
Senec	57 271	244 661 546,86 Sk	4 272,00 Sk
Bratislavský kraj	606 753	993 029 925,20 Sk	1 636,63 Sk
Dunajská Streda	115 399	782 558 897,61 Sk	6 781,33 Sk
Galanta	94 995	504 570 242,39 Sk	5 311,55 Sk
Hlohovec	45 298	85 459 569,80 Sk	1 886,61 Sk
Piešťany	64 020	140 831 185,48 Sk	2 199,80 Sk
Senica	60 789	186 100 628,96 Sk	3 061,42 Sk
Skalica	47 282	297 388 556,89 Sk	6 289,68 Sk
Trnava	127 292	288 415 427,85 Sk	2 265,78 Sk
Trnavský kraj	555 075	2 285 324 508,98 Sk	4 117,15 Sk
Bánovce nad Bebravou	38 058	81 901 297,58 Sk	2 152,01 Sk
Ilava	61 188	86 672 328,17 Sk	1 416,49 Sk
Myjava	28 240	234 809 508,43 Sk	8 314,78 Sk
Nové Mesto nad Váhom	62 892	85 508 405,07 Sk	1 359,61 Sk
Partizánske	47 335	172 808 144,22 Sk	3 650,75 Sk
Považská Bystrica	64 408	38 151 343,23 Sk	592,34 Sk
Prievidza	139 127	223 625 763,37 Sk	1 607,35 Sk
Púchov	45 548	86 810 813,58 Sk	1 905,92 Sk
Trenčín	113 051	146 787 876,51 Sk	1 298,42 Sk
Trenčiansky kraj	599 847	1 157 075 480,16 Sk	1 928,95 Sk
Komárno	106 876	609 883 121,68 Sk	5 706,46 Sk

Levice	118 343	388 615 858,37 Sk	3 283,81 Sk
Nitra	163 802	359 832 592,28 Sk	2 196,75 Sk
Nové Zámky	147 203	605 305 892,71 Sk	4 112,05 Sk
Šaľa	54 095	259 248 675,32 Sk	4 792,47 Sk
Topoľčany	74 031	154 451 080,09 Sk	2 086,30 Sk
Zlaté Moravce	42 955	144 088 259,14 Sk	3 354,40 Sk
Nitriansky kraj	707 305	2 521 425 479,59 Sk	3 564,84 Sk
Bytča	30 991	13 413 130,04 Sk	432,81 Sk
Čadca	92 651	169 877 154,00 Sk	1 833,52 Sk
Dolný Kubín	39 441	86 249 007,57 Sk	2 186,79 Sk
Kysucké Nové Mesto	33 979	23 742 834,23 Sk	698,75 Sk
Liptovský Mikuláš	73 464	270 290 133,11 Sk	3 679,22 Sk
Martin	97 485	97 363 082,18 Sk	998,75 Sk
Námestovo	58 231	85 919 230, 28 Sk	1 475,49 Sk
Ružomberok	59 047	46 308 224,15 Sk	784,26 Sk
Turčianske Teplice	16 717	33 646 450,93 Sk	2 012,71 Sk
Tvrdošín	35 641	88 653 998,67 Sk	2 487,42 Sk
Žilina	157 679	382 253 931,57 Sk	2 424,25 Sk
Žilinský kraj	695 326	1 297 717 176,73 Sk	1 866,34 Sk
Banská Bystrica	110 983	393 543 713,44 Sk	3 545,98 Sk
Banská Štiavnica	16 865	85 962 786,39 Sk	5 097,11 Sk
Brezno	64 647	147 900 962,75 Sk	2 287,82 Sk
Detva	32 875	160 666 952,99 Sk	4 887,21 Sk
Krupina	22 679	140 375 753,00 Sk	6 189,68 Sk
Lučenec	73 257	169 170 540,60 Sk	2 309,28 Sk
Poltár	22 701	11 158 526,87 Sk	491,54 Sk
Revúca	40 537	103 631 944,38 Sk	2 556,48 Sk
Rimavská Sobota	82 460	1 343 883 675,00 Sk	16 297,40 Sk
Veľký Krtíš	46 173	189 434 641,64 Sk	4 102,72 Sk

Zvolen	67 635	254 237 928,25 Sk	3 758,97 Sk
Žarnovica	27 103	1 413 605 282,13 Sk	52 156,78 Sk
Žiar nad Hronom	47 847	240 222 386,43 Sk	5 020,64 Sk
Banskobystrický kraj	655 762	4 653 795 093,87 Sk	7 096,78 Sk
Bardejov	76 612	202 080 838,68 Sk	2 637,72 Sk
Humenné	64 380	107 928 974,94 Sk	1 676,44 Sk
Kežmarok	66 327	214 171 742,25 Sk	3 229,03 Sk
Levoča	32 489	91 532 418,41 Sk	2 817,34 Sk
Medzilaborce	12 288	67 485 301,05 Sk	5 491,97 Sk
Poprad	104 333	926 753 911,63 Sk	8 882,65 Sk
Prešov	165 059	814 007 435,03 Sk	4 931,62 Sk
Sabinov	56 009	112 225 482,70 Sk	2 003,70 Sk
Snina	38 924	154 639 465,00 Sk	3 972,86 Sk
Stará Ľubovňa	51 666	163 821 620,01 Sk	3 170,78 Sk
Stropkov	20 859	36 568 475,33 Sk	1 753,13 Sk
Svidník	33 372	21 742 699,73 Sk	651,53 Sk
Vranov nad Topľou	78 165	193 854 088,84 Sk	2 480,06 Sk
Prešovský kraj	800 483	3 106 812 453,60 Sk	3 881,17 Sk
Gelnica	31 087	62 625 584,39 Sk	2 014,53 Sk
Košice I	67 695	84 879 207,13 Sk	1 253,85 Sk
Košice II	80 432	115 512 035,95 Sk	1 436,15 Sk
Košice III	30 152	0,00 Sk	0,00 Sk
Košice IV	56 317	105 567 123,20 Sk	1 874,52 Sk
Košice- okolie	111 888	344 338 083,13 Sk	3 077,53 Sk
Michalovce	109 626	243 749 005,45 Sk	2 223,46 Sk
Rožňava	61 988	206 289 732,51 Sk	3 327,90 Sk
Sobrance	23 284	73 239 374,28 Sk	3 145,48 Sk
Spišská Nová Ves	95 862	174 887 311,76 Sk	1 824,37 Sk
Trebišov	104 755	252 730 378,88 Sk	2 412,59 Sk

Košický kraj	773 086	1 663 817 836,68 Sk	2 152,18 Sk
Celkom	5 393 637	17 699 898 293,94 Sk	3 281,63 Sk

Zdroj: www.statistics.sk, Vlastné prepočty

Na základe výpočtov v predchádzajúcej tabuľke som zistila, že najviac finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ využila Žarnovica v Banskobystrickom kraji v sume 52 156,78 Sk na obyvateľa a taktiež Rimavská Sobota s objemom 16 297,40 Sk na obyvateľa.

Bratislava V. získala zo štrukturálnych fondov 212,34 Sk na obyvateľa, čo predstavuje najnižší objem finančných prostriedkov pripadajúcich na obyvateľa na Slovensku. Malacky s objemom 4 444,74 Sk na obyvateľa a Senec s objemom 4 272,00 Sk na obyvateľa patria medzi mestá v Bratislavskom kraji s najvyšším objemom finančných prostriedkov čerpaných zo štrukturálnych fondov EÚ.

S najnižším počtom obyvateľov (28 240 obyv.) v Trenčianskom kraji je mesto Myjava, ktoré však využilo najviac finančných prostriedkov zo ŠF v tomto kraji v objeme 8 314,78 Sk na obyvateľa.

Opakom je Žilinský kraj, kde mesto Bytča získalo najmenej finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov v objeme 432,81 Sk na obyvateľa, pričom má najnižší počet obyvateľov (30 991 obyv.).

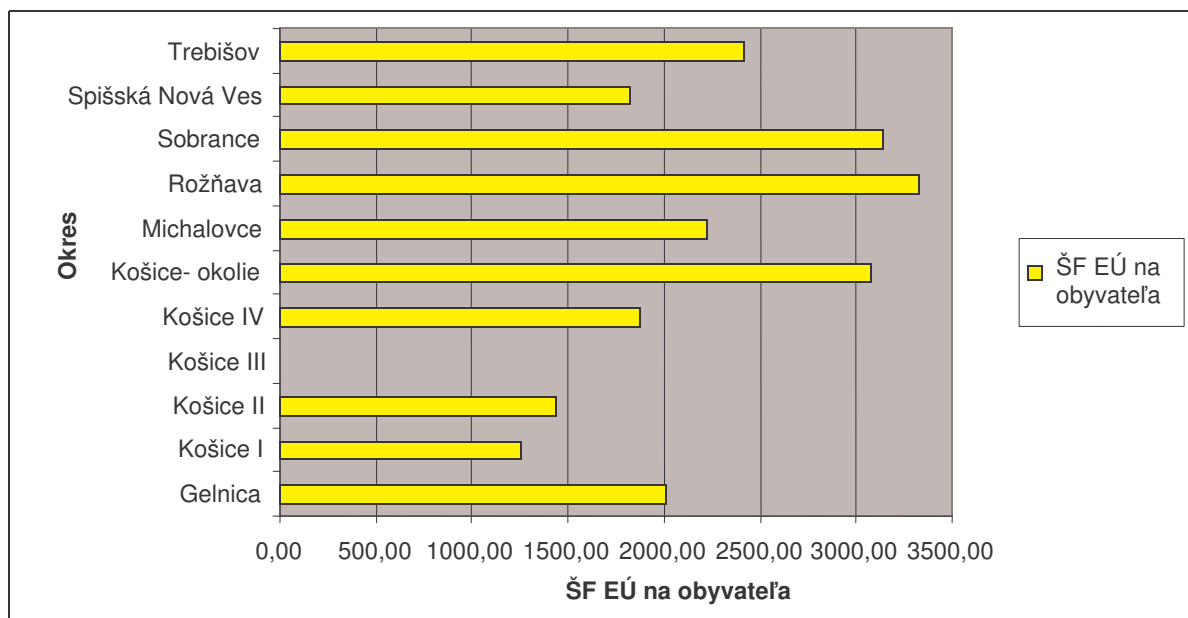
V Prešovskom kraji sa najvyšším objemom finančných prostriedkov čerpaných zo štrukturálnych fondov vyznačuje Poprad, v ktorom na jedného obyvateľa pripadlo 8 882,65 Sk. Najmenej finančných prostriedkov v objeme 651,53 Sk na obyvateľa získal Svidník.

V Košickom kraji pripadlo najviac finančných prostriedkov na obyvateľa v Rožňave, čo predstavuje 3 327,90 Sk a najmenej prostriedkov získali Košice I. v objeme 1 253,85 Sk na obyvateľa.

Najvyšší objem prostriedkov zo ŠF EÚ v Trnavskom kraji využila Dunajská Streda 6 781,33 Sk na obyvateľa a Skalica 6 289,68 Sk na obyvateľa.

Mesto Komárno patriace do Nitrianskeho kraja získalo zo štrukturálnych fondov 609 883 121,68 Sk a keďže toto mesto má 106 876 obyvateľov, tak na jedného obyvateľa pripadlo 5 706,46 Sk.

Graf 1: Podiel jednotlivých okresov Košického kraja na ŠF EÚ na obyvateľa.

Zdroj: Tabuľka 4

Tabuľka 5: Prehľad rozdelenia záväzkov EÚ v rámci štrukturálnych opatrení (v stálych cenách roku 1999) v mil. EUR:

	2004	2005	2006	2004 – 2006
Štrukturálne opatrenia	436	495	629	1.560
Štrukturálne fondy	262	351	437	1.050
Kohézny fond	174	144	192	510

Zdroj: www.build.gov.sk

4.2 Kohézny fond

Kohézny fond bol založený s cieľom prispieť zo strany Európskej únie na financovanie infraštrukturálnych projektov v oblasti dopravy a životného prostredia. Uchádzať sa o jeho príspevok možno pri naplnení dvoch základných podmienok, existencie štátneho programu zameraného na hospodársku konvergenciu (v zmysle článku 104c Paktu stability) a za podmienky hospodárskej výkonnosti a efektívnosti štátu nižšej ako 90 % hrubého národného produktu (HNP) priemeru štátov Európskej únie, vyjadreného ako HNP na obyvateľa v parite kúpnej sily.

Slovenská republika spĺňa obe hore uvedené podmienky, a preto sa Kohézny fond stal hlavným a objemovo najvýznamnejším zdrojom zahraničnej pomoci v oblasti dopravy a životného prostredia po našom úplnom začlenení medzi štáty Európskej únie. V prvom (skrátenom) programovacom období 2004 – 2006 bolo pre Slovenskú republiku v Kohéznom fonde pre oblasť životného prostredia a dopravy predbežne alokovaných 254,85 mil. EUR pre každý sektor na projekty podporujúce dopravnú a environmentálnu infraštruktúru.

Kohézny fond je jedným z mladších eurofondov a vznikol až v 90. rokoch 20. storočia ako mimoriadny fond solidarity pre štyri najmenej prosperujúce členské štáty: Grécko, Portugalsko, Írsko a Španielsko.

Týmto najmenej prosperujúcim štátom (ich HDP na obyvateľa bol nižší ako 90% vtedajšieho priemeru EÚ) mal pomôcť zapojiť sa do hospodárskej aj menovej únie. Portugalsko, Grécko, Írsko i Španielsko dokázali vďaka jeho pomoci splniť prísne konvergenčné kritériá a vstúpili do eurozóny. S výrazným príspevom týchto prostriedkov výrazne vybudovali a modernizovali infraštruktúru. Írsko sa stalo dokonca tak úspešné, že je na 2. mieste v rámci porovnania HDP terajšej EÚ-27.

Orgánom zodpovedným za všeobecné riadenie a koordináciu Kohézneho fondu je Ministerstvo výstavby a regionálneho riadenia SR. MVRR SR zabezpečuje koordináciu činností v oblasti Kohézneho fondu navonok voči Európskej únii a zároveň zabezpečuje koordináciu činností a výkon konkrétnych činností v zmysle kompetenčného zákona dovnútra Slovenskej republiky.

Kohézny fond sa líši od štrukturálnych fondov v tom, že je založený skôr na členských štátoch ako na regiónoch. Členské štáty sú oprávnené čerpať z KF, zatiaľ čo oprávnenie pre štrukturálne fondy sa zvyčajne viaže na určité regióny. Kohézny fond je orientovaný rovnako ako predstupový fond ISPA do oblasti dopravy a životného prostredia. V oblasti dopravy sa

sústred'uje na výstavbu transeurópskych dopravných sietí, ktoré majú najväčší vplyv na súdržnosť. Prakticky pomoc z KF je dodatočná k pomoci zo štrukturálnych fondov s tým, že ide iba o oblasti životného prostredia a transeurópskych dopravných sietí.

Pre Kohézny fond platia iné pravidlá ako pre štrukturálne fondy. V nasledujúcej tabuľke je spracovaný základný prehľad rozdielov:

Tabuľka 6: Prehľad rozdielov medzi Kohéznym fondom a Štrukturálnymi fondmi

Kohézny fond	Štrukturálne fondy
Projekty sú schvaľované v EK	Projekty schvaľuje národný resp. iný vnútroštátny subjekt určený riadiacim orgánom
Pokrýva celé územie SR, žiadateľom o príspevok v EK na projekt je štát	Sú špecificky určené podľa úrovne vývoja HDP a podľa Cieľov
Minimálna výška projektu je určená EK na úrovni 10 mil. EUR	Hranicu výšky príspevku (min., max.) určuje riadiaci orgán
Miera kofinancovania je pre všetky projekty 80 – 85% z verejných alebo ekvivalentných výdavkov bez ohľadu na miesto realizácie	Miera kofinancovania je určená podľa Cieľa: Pre Cieľ 1: 75 – 80% oprávnených výdavkov, Pre Cieľ 2 a 3: do výšky 50% oprávnených výdavkov
Financuje priamo projekty	Financujú programové dokumenty
Je špecificky určený na financovanie dopravy a životného prostredia	EK ponecháva na členskom štáte ako rozdelí celkový objem finančných prostriedkov na podporu regionálneho rozvoja medzi štrukturálne fondy

Zdroj: www.e-tradecenter.biz

4.3 CHARAKTERISTIKA SEKTOROVÝCH OPERAČNÝCH PROGRAMOV

4.3.1 Sektorový operačný program Základná infraštruktúra

Tento operačný program je zameraný na zvýšenie ekonomického potenciálu regiónov Slovenska cez podporu verejnej infraštruktúry. Pre čerpanie podpory z programu sú oprávnené územia siedmich samosprávnych krajov a to: Trnavský, Trenčiansky, Nitriansky, Žilinský, Banskobystrický, Prešovský, Košický samosprávny kraj. OP Základná infraštruktúra je spolufinancovaný z Európskeho regionálneho rozvoja (ERDF). Pre program bolo na obdobie 2004 – 2006 vyčlenených z ERDF 422 363 452 EUR v bežných cenách.

Ciele operačného programu Základná infraštruktúra

- Globálny cieľ – podpora vyváženého regionálneho rozvoja, ktorú možno dosiahnuť prostredníctvom zvyšovania konkurencieschopnosti regiónov. Podstatou je posilnenie infraštruktúry centier a ťažísk systému osídlenia SR, ktoré predstavujú póly rozvoja celoštátneho a regionálneho významu.

OP ZI sa zameriava na podporu:

- zlepšenia dostupnosti z centier jednotlivých regiónov NUTS 3 k centráram osídlenia medzinárodného významu ako základný predpoklad pre zvýšenie atraktivity týchto centier pre zahraničných investorov,
 - zlepšenia kvality životného prostredia a zlepšenia občianskej infraštruktúry v mestách,
 - informatizácie verejných služieb v regiónoch a ich sprístupnenie pre obyvateľov,
 - posilnenia systému regionálnej politiky na regionálnej a miestnej úrovni ako nevyhnutného predpokladu pre zabezpečenie vertikálnej a horizontálnej koordinácie regionálneho rozvoja,
 - zabezpečenie obnovy vidieka, jeho udržania a rozvoja životných príležitostí na vidieku.
- Špecifické ciele
 - a) modernizácia a rozvoj dopravnej infraštruktúry – zameriava sa na zlepšenie dopravnej dostupnosti a obslužnosti zaostávajúcich regiónov SR,

- b) zlepšenie stavu enviromentálnej infraštruktúry – zakladá sa na aproximácii stratégie v oblasti životného prostredia a zameriava sa na dobudovanie enviromentálnej infraštruktúry na zabezpečenie zdravia obyvateľstva, ochranu a obnovu prírodného prostredia SR.
- c) budovanie a rozvoj lokálnej infraštruktúry – zameriava sa na zlepšenie a rozvoj občianskej infraštruktúry v oblasti školstva, zdravotníctva, sociálnych služieb a kultúry a informačnej spoločnosti ako dôležitých faktorov ekonomického rozvoja regiónu.

Priority a opatrenia

Na obdobie rokov 2004 – 2006 boli v rámci OP ZI definované nasledovné tri priority:

1. Dopravná infraštruktúra
2. Enviromentálna infraštruktúra
3. Lokálna infraštruktúra

Priorita 1: Dopravná infraštruktúra

Cieľom tejto priority je odstrániť parametre dopravnej infraštruktúry, ktoré sú neuspokojivé a vytvoriť podmienky pre zvýšenie efektivity a kvality dopravného systému na národnej a regionálnej úrovni pri súčasnom znížení negatívnych dopadov dopravy na životné prostredie.

Pre Slovenskú republiku je najvyššou prioritou v oblasti dopravy vytvorenie spoľahlivých a dobre prepojených dopravných tepien. Preto je na prvom mieste vytvorenie spojenia medzi dvomi hlavnými ekonomickými centrami, Bratislavou a Košicami. Toto spojenie sa uvažuje realizovať prostredníctvom “severnej trasy”. Dôraz sa kladie aj na zabezpečenie funkčnosti dopravného systému, jeho začlenenie do európskych dopravných štruktúr a na zníženie negatívnych účinkov dopravy na životné prostredie.

Oblasť cestnej infraštruktúry je zameraná na vytvorenie siete rýchlostných ciest. V oblasti železničnej infraštruktúry sú cieľom modernizačné opatrenia v podobe elektrifikácie železníc a úpravy železničných staníc a v oblasti infraštruktúry leteckej dopravy sú to opatrenia, ktorých cieľom je zvýšenie bezpečnosti na letiskách.

Priorita 2: Environmentálna infraštruktúra

Táto priorita sa zameriava na zabezpečenie ochrany zdravia obyvateľstva ako aj na zachovanie, ochranu a obnovu prírodného prostredia SR. Týka sa to najmä dobudovania systému kanalizácií, čistiarní odpadových vôd, ako aj dobudovanie systému zásobovania obyvateľstva nezávadnou pitnou vodou.

Dôležitá je taktiež realizácia opatrení na zabezpečenie ochrany pred povodňami. V oblasti ochrany ovzdušia sú aktivity smerované do výmeny energetických zariadení. Oblasť odpadového hospodárstva je zameraná na minimálny vznik odpadov s orientáciou na maximálne využitie separáciou, recykláciou a následným využívaním vyseparovaných častí odpadov. V oblasti zachovania, ochrany a obnovy prírodného prostredia sa táto priorita zameriava na zavádzanie a uplatňovanie aktívneho prístupu k ochrane prírody a krajiny.

Priorita 3: Lokálna infraštruktúra

Podporiť ekonomický rozvoj regiónov prostredníctvom zabezpečenia kvalitnej verejnej občianskej (sociálnej) infraštruktúry je cieľom tejto priority. Obnova a regenerácia občianskej vybavenosti je predpokladom sociálnej prevencie a rozvoja služieb, čo vytvára podmienky pre ekonomický rozvoj, zvyšovanie kvality života a rozvoj sociálneho kapitálu na miestnej a regionálnej úrovni, ako aj vo vidieckom prostredí.

Technická podpora

V rámci priority 3: Lokálna infraštruktúra bolo vytvorené osobitné opatrenie – technická pomoc, ktoré slúži na podporu implementácie celého Operačného programu. V rámci tohto opatrenia boli vytvorené podmienky na financovanie aktivít na úrovni CSF.

Program technickej pomoci bol vytvorený Ministerstvom výstavby a regionálneho rozvoja SR na implementáciu opatrenia – technická pomoc. Jedným z hlavných cieľov tohto opatrenia bolo posilniť administratívne kapacity. Celkový rozpočet pre opatrenie technická pomoc bol 24 589 823 EUR.

Cieľom technickej pomoci bolo podporovať riadiaci orgán OP ZI, sprostredkovateľské orgány pod riadiacim orgánom a riadiaci orgán CSF pri príprave projektov, riadení, implementácií, kontrole, monitorovaní a hodnotení projektov a programov. Ďalej je to informovanie verejnosti, propagácia a výmena skúseností.

Tabuľka 7: Prehľad opatrení na realizáciu priorít

Prioritné opatrenie			Zodpovedný rezort
Priorita	1.	Dopravná infraštruktúra	Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií
Opatrenie	1.1	Modernizácia a rozvoj infraštruktúry železničnej dopravy	
Opatrenie	1.2	Modernizácia a rozvoj cestnej infraštruktúry	

Opatrenie	1.3	Modernizácia a rozvoj infraštruktúry leteckej dopravy	
Priorita	2.	Enviromentálna infraštruktúra	Ministerstvo životného prostredia SR
Opatrenie	2.1	Zlepšenie a rozvoj infraštruktúry na ochranu a racionálne využívanie vôd	
Opatrenie	2.2	Zlepšenie a rozvoj infraštruktúry na ochranu ovzdušia	
Opatrenie	2.3	Zlepšenie a rozvoj infraštruktúry odpadového hospodárstva	
Opatrenie	2.4	Ochrana, zlepšenie a obnova prírodného prostredia	
Priorita	3.	Lokálna infraštruktúra	Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR
Opatrenie	3.1	Budovanie a rozvoj občianskej infraštruktúry v regiónoch	
Podopatrenie	3.1.1	Budovanie a rozvoj školskej infraštruktúry	
Podopatrenie	3.1.2	Budovanie a rozvoj zdravotníckej infraštruktúry	
Podopatrenie	3.1.3	Budovanie a rozvoj sociálnej infraštruktúry	
Podopatrenie	3.1.4	Budovanie a rozvoj kultúrnej infraštruktúry	
Opatrenie	3.2	Budovanie a rozvoj informačnej spoločnosti pre verejný sektor	
Opatrenie	3.3	Budovanie a rozvoj inštitucionálnej infraštruktúry v oblasti regionálnej politiky	
Opatrenie	3.4	Renovácia a rozvoj obcí	
		Technická pomoc	Ministerstvo

			výstavby a regionálneho rozvoja SR, Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií SR, Ministerstvo životného prostredia SR
--	--	--	---

Zdroj: www.strukturalnefondy.sk

4.3.2 Sektorový operačný program Ľudské zdroje

SOP ĽZ sa zaoberá problémom nezamestnanosti cez podporu znevýhodnených občanov na trhu práce a zlepšenie šancí v zamestnaní. Tento sektorový operačný program využíva finančné prostriedky z Európskeho sociálneho fondu (ESF) na základe odporúčania Európskej komisie, aby každý sektorový operačný program bol (spolu) financovaný vždy iba z jedného európskeho štrukturálneho fondu.

Rast zamestnanosti založený na kvalifikovanej a flexibilnej pracovnej sile je globálnym cieľom operačného programu.

Základné tri ciele SOP ĽZ:

- zvýšenie zamestnanosti a pružnosti trhu práce,
- rozvoj inkluzívneho trhu práce a posilnenie princípu rovnosti príležitostí,
- zvýšenie kvalifikačného potenciálu a adaptability pracovnej sily.

Sektorový operačný program na zabezpečenie stanovených cieľov definuje tri priority:

- ❖ rozvoj aktívnej politiky trhu práce,
- ❖ posilnenie sociálnej inklúzie a rovnosti príležitostí na trhu práce
- ❖ zvýšenie kvalifikácie a adaptability zamestnancov a osôb vstupujúcich na trh práce.

Tabuľka 8: Prehľad priorít a opatrení SOP LZ

Priorita	1	Rozvoj aktívnej politiky trhu práce
Opatrenie	1.1	Modernizácia a zvýšenie rozsahu a kvality služieb zamestnanosti a rozvoj aktivačných programov uchádzačov o zamestnanie
	1.2	Uľahčenie vstupu a návratu uchádzačov o zamestnanie na trh práce s osobitným dôrazom na znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie prostredníctvom podpory tvorby pracovných miest a samostatne zárobkovej činnosti
	1.3	Rozvoj vzdelávania a prípravy uchádzačov o zamestnanie s cieľom zlepšiť ich možnosti na trhu práce
Priorita	2	Posilnenie sociálnej inklúzie a rovnosti príležitosti na trhu práce
Opatrenie	2.1	Zlepšenie zamestnateľnosti skupín ohrozených sociálnym vylúčením
	2.2	Odstránenie prekážok rovnosti mužov a žien na trhu práce s dôrazom na zosúladenie pracovného a rodinného života
Priorita	3	Zvýšenie kvalifikácie a adaptability zamestnancov a osôb vstupujúcich na trh práce
Opatrenie	3.1	Prispôsobenie odbornej prípravy a vzdelávania požiadavkám spoločnosti založenej na vedomostiach
	3.2	Zvýšenie rozsahu, zlepšenie a širšie poskytovanie ďalšieho vzdelávania s cieľom zlepšiť kvalifikáciu a adaptabilitu zamestnancov
	3.3	Rozvoj poradenstva o povolaniach a zamestnaniach a systémov na predvídanie zmien kvalifikačných potrieb trhu práce
		Opatrenie technickej pomoci

Zdroj: www.strukturalnefondy.sk

4.3.3 Sektorový operačný program Priemysel a služby

Tento sektorový operačný program je zameraný na podporu konkurencieschopnosti priemyslu a vybraných služieb na území Slovenska. SOP PS je podporovaný z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ERDF). Na obdobie rokov 2004 – 2006 bolo pre tento program vyčlenených z ERDF 151 210 683 EUR v bežných cenách.

Ide o samostatný programovací dokument za oblasť priemyslu a vybraných služieb (cestovného ruchu a obchodu) spôsobom programovania pre Cieľ 1, podľa Rámca podpory spoločenstva (CSF), vrátane štruktúry riadiacich orgánov. Vztahuje sa na regióny, ktoré

zodpovedajú úrovni NUTS II., t. j. ktorých HDP na obyvateľa meraný paritou kúpnej sily za posledné roky je menší ako 75% priemeru spoločenstva.

Pre obdobie rokov 2004 – 2006 bol vytýčený globálny cieľ SOP PS: “Rast konkurencieschopnosti priemyslu a služieb”, ktorý sa predpokladá dosiahnuť prostredníctvom 2 priorít:

a) *Rast konkurencieschopnosti priemyslu a služieb s využitím rozvoja domáceho rastového potenciálu.*

Táto priorita je zameraná na riešenie problémov rozvoja existujúcich perspektívnych podnikateľských subjektov a rozvoja nových podnikov, zlepšovanie ich konkurencieschopnosti v rámci hospodárstva a jednotného trhu EÚ. Cieľom priority je tiež využívanie potenciálu úspor energie v priemysle a službách na to nadväzujúcich a znižovanie spotreby energie. Táto priorita má napomôcť aj zvyšovaniu využívania obnoviteľných zdrojov energie, budovaniu malých vodných elektrární a využívanie solárnej, veternej a geotermálnej energie.

b) *Rozvoj cestovného ruchu.*

Základným strategickým cieľom tejto priority je podporovať pozitívny vývojový trend cestovného ruchu. Pozitívny vývoj cestovného ruchu predstavuje:

- tvorbu nových pracovných príležitostí predovšetkým v oblastiach s vysokou nezamestnanosťou ,
- podporu malého a stredného podnikania ako rozhodujúceho prvku v systéme poskytovania kvalitných služieb cestovného ruchu,
- zvýšenie príjmov štátneho rozpočtu ako aj rozpočtov samospráv prostredníctvom aktivít cestovného ruchu.

Priorita rozvoj cestovného ruchu podporuje nielen statické prvky (strediská, budovy a zariadenia) cestovného ruchu, ale aj dynamické prvky v podobe podpory aktivít smerujúcich k rozvoju cestovného ruchu a to vrátane informačných a propagačných služieb. Podieľa sa aj na tvorbe HDP, čím pozitívne ovplyvňuje platobnú bilanciu štátu a tvorí príjem štátneho rozpočtu.

Vo všeobecnosti tieto dve priority obsahujú podporu a pomoc na úseku výroby, obchodu, kultúry a cestovného ruchu tak, aby sa zvýšila konkurenčná schopnosť výrobkov a služieb na trhu využitím poznatkov aplikovaného výskumu a vývoja, racionálnym využitím

Ľudských zdrojov a rozvojom spolupráce podnikateľských subjektov s verejnou správou SR a so zahraničím.

Tabuľka 9: Priority a opatrenia SOP PS

			Pomer v %
Priorita	1.	Rast konkurencieschopnosti priemyslu a služieb s využitím rozvoja domáceho rastového potenciálu	55% z SOP PS
Opatrenie	1.1	Podpora rozvoja nových a existujúcich podnikov a služieb	20% z priority
Opatrenie	1.2	Podpora budovania a rekonštrukcie infraštruktúry	40%
Opatrenie	1.3	Podpora podnikania, inovácií a aplikovaného výskumu	10%
Opatrenie	1.4	Podpora úspor energie a využitia obnoviteľných zdrojov energie	15%
Opatrenie	1.5	Rozvoj zahraničnej spolupráce a image SR	15%

Priorita	2.	Rozvoj cestovného ruchu	45% z SOP PS
Opatrenie	2.1	Podpora budovania a rekonštrukcie infraštruktúry cestovného ruchu	50% priority
Opatrenie	2.2	Podpora podnikateľských aktivít cestovného ruchu	30%
Opatrenie	2.3	Podpora propagácie cestovného ruchu a tvorby informačného systému	20%

Opatrenie		Technická pomoc (pre obidve priority) a pre feasibility štúdie	7% z ERDF
-----------	--	--	-----------

Zdroj: www.strukturalnefondy.sk

4.3.4 Sektorový operačný program Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka

SOP Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka sa zaoberá zvýšením konkurencieschopnosti a kvality v poľnohospodárskej výrobe a podporou rozvoja vidieka. Prostredníctvom tohto programu je možné čerpať finančné prostriedky z Európskeho poľnohospodárskeho usmerňovacieho a záručného fondu (EAGGF) a z Finančného nástroja na usmernenie rybolovu (FIFG). Pre program bolo na obdobie 2004 – 2006 vyčlenených z EAGGF 181 158 922 EUR v bežných cenách a z FIFG 1 829 065 EUR v bežných cenách.

Priority operačného programu sú zamerané na podporu produktívneho poľnohospodárstva a dosiahnutie trvaloudržateľného rozvoja vidieka. Cieľom programu je zvýšiť efektívnosť poľnohospodárskej výroby, zdokonaľiť spracovanie poľnohospodárskych a rybích produktov, zvýšiť kvalitu vidieckeho obyvateľstva. Riadiacim orgánom SOP Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka je Ministerstvo pôdohospodárstva SR

4.3.4.1 Ciele

Celkovým cieľom SOP vo väzbe na NRP je zlepšenie multifunkčného poľnohospodárstva a trvalo udržateľného rozvoja vidieka, pričom špecifickými (strategickými) cieľmi SOP sú:

1. zvýšiť efektívnosť poľnohospodárskej produkcie pri dodržaní ochrany životného prostredia a životných podmienok zvierat, zlepšiť spracovateľskú štruktúru poľnohospodárskych a rybích výrobkov, zabezpečiť kvalitu potravín;
2. zlepšiť kvalitu života vidieckeho obyvateľstva prostredníctvom rastu životnej úrovne, vytvárať primerané sociálne prostredie a rozvíjať činnosti vidieka;
3. zlepšiť súčasnú situáciu v oblasti rozdrobenosti pozemkov;
4. zvýšiť absorpčnú kapacitu cez odborné vzdelávanie

Tabuľka 10: Priority a opatrenia SOP PRV

Priorita 1 – Podpora produktívneho poľnohospodárstva	
Opatrenia	
Opatrenie 1.1	Investície do poľnohospodárskych podnikov
Opatrenie 1.2	Zlepšenie spracovania a predajnosti poľnohospodárskych produktov

Priorita 2 – Podpora trvalo udržateľného rozvoja vidieka	
Opatrenie 2.1	Udržateľné hospodárenie v lesoch a rozvoj lesníctva
Podopatrenie 2.1.1	Investície na zlepšenie a racionalizáciu pestovania a ochrany lesa, ťažby, prvotného spracovania a predaja surového dreva a ostatnej lesnej produkcie (investície prinášajúce čistý zisk)
Podopatrenie 2.1.2	Verejnoprospešné investície (investície neprinášajúce zisk)
Opatrenie 2.2	Rybné hospodárstvo (spolufinancované cez FIFG)
Podopatrenie 2.2.1	Spracovanie rýb a propagácia výrobkov z rýb
Podopatrenie 2.2.2	Akvakultúra
Opatrenie 2.3	Podpora prispôsobovania a rozvoja vidieckych oblastí
Podopatrenie 2.3.1	Pozemkové úpravy
Podopatrenie 2.3.2	Diverzifikácia poľnohospodárskych činností
Opatrenie 2.4	Vzdelávanie
Opatrenie 2.5	Technická pomoc

Zdroje: www.strukturalnefondy.sk

4.3.4.2 Súhrnný opis a zameranie priorít a jednotlivých opatrení

Oblasť poľnohospodárstva sa orientuje predovšetkým na zaistenie jeho väčšej konkurencieschopnosti a adaptácie na podmienky európskeho trhu, na zvýšenie produktivity práce, pridanej hodnoty a kvality poľnohospodárskych produktov, a tým aj na zvýšenie príjmov v poľnohospodárstve. Kládne sa aj dôraz na znižovanie a odstraňovanie negatívnych vplyvov na životné prostredie, ochranu vôd a pôdy pred znečisťovaním z poľnohospodárskych zdrojov.

V rámci priority 1 sú investície dôležité na rekonštrukciu, modernizáciu a výstavbu nových poľnohospodárskych stavieb tak, aby zodpovedali normám EÚ v oblasti životných podmienok zvierat (welfare). Technológie a stroje v poľnohospodárstve a lesníctve sú zastarané, a preto je dôležité v tejto oblasti poľnohospodárov podporiť.

S investíciami sa počíta v oblasti zlepšenia spracovania poľnohospodárskych produktov predovšetkým na modernizáciu a rekonštrukciu výrobných zariadení, budovanie nových technológií a na podporu marketingu poľnohospodárskych produktov.

Keďže lesné hospodárstvo má dobrú úroveň plánovania a hospodárenia, k jeho ďalšiemu rozvoju by mali prispieť investície do nových technologických postupov pre spracovanie lesných produktov a ich marketing.

K vyššej konkurencieschopnosti rybného hospodárstva prispieva podpora a zlepšovanie spracovania a marketingu rybích výrobkov, rozvoj akvakultúry a rybného hospodárstva.

Hlavným účelom pozemkových úprav je usporiadanie vlastníckych práv k pozemkom a priestorové a funkčné usporiadanie územia s predpokladom rozvoja trhu s pôdou a investovania do pôdy.

Cieľom odborného vzdelávania je zabezpečiť subjektom pôsobiacim v rámci pôdohospodárstva dostupnosť potrebných znalostí a informácií, a tým podporiť ich podnikanie.

Technická pomoc má za cieľ uskutočniť efektívne riadenie, monitorovanie, hodnotenie a propagáciu SOP. V rámci technickej pomoci sa realizujú zasadnutia a činnosť monitorovacieho výboru a jeho skupín, odborné štúdie a semináre, informačné akcie.

Tabuľka 11: Finančná tabuľka pre SOP Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka

Rok	Celkové verejné výdavky	EAGGF + FIFG Spolu	Verejné výdavky			Súkromné výdavky
			EAGGF	FIFG	ŠR SR	
2 004	59 776 790	42 772 668	42 345 016	427 652	17 004 122	49 098 923
2 005	85 393 643	61 087 288	60 476 697	610 591	24 306 355	70 299 534
2 006	110 821 794	79 128 031	78 337 209	790 822	31 693 763	94 122 231

2004	-						
2006		255 992 227	182 987 987	181 158 922	1 829 065	73 004 240	213 520 688

Zdroj: www.strukturalnefondy.sk

Tabuľka 12: Prepočet štrukturálnych fondov EAGGF a FIFG na poľnohospodársku pôdu

Rok	EAGGF (EUR)	FIFG (EUR)	Poľnohospodárs ka pôda (ha)	EAGGF (EUR.ha ⁻¹)	FIFG (EUR.ha ⁻¹)
2004	42 345 016	427 652	2 434 749	17,39	0,18
2005	60 476 697	610 591	2 432 979	24,86	0,25
2006	78 337 209	790 822	2 430 683	32,23	9,33
2004 – 2006	181 158 922	1 829 065	7 298 411	74,48	9,76

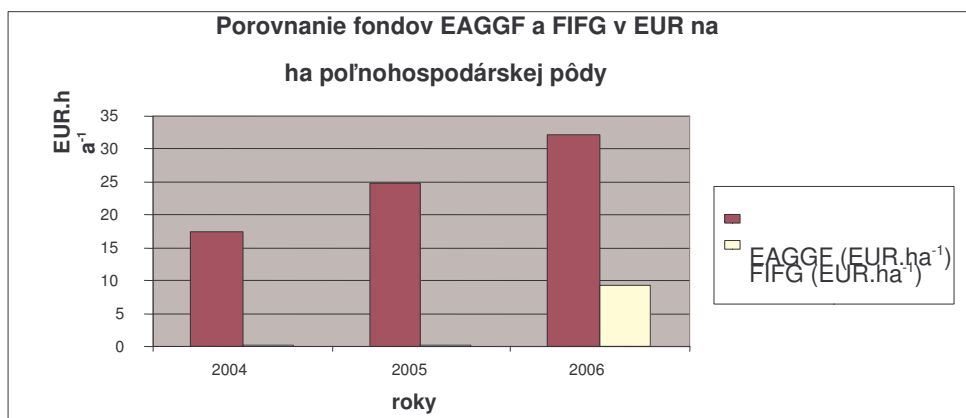
Zdroj: Slovstat, Vlastné prepočty

V roku 2004 mala Slovenská republika výmeru poľnohospodárskej pôdy 2 434 749 ha. Pre SOP Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka pripadlo v tomto roku z Európskeho poľnohospodárskeho usmerňovacieho a garančného fondu (EAGGF) 17,39 EUR na hektár poľnohospodárskej pôdy a z Finančného nástroja na usmernenie rybolovu (FIFG) 0,18 EUR na hektár poľnohospodárskej pôdy.

Výmera poľnohospodárskej pôdy sa v roku 2005 znížila na 2 432 979 ha a z EAGGF bolo využitých 60 476 697 EUR, čiže 24,86 EUR na hektár a z FIFG 610 591 EUR, čiže 0,25 EUR na hektár poľnohospodárskej pôdy.

V roku 2006 pripadlo na hektár poľnohospodárskej pôdy 32,23 EUR z Európskeho poľnohospodárskeho usmerňovacieho a garančného fondu a 9,33 EUR z Finančného nástroja na usmernenie rybolovu.

Graf 2: Fondy EAGGF a FIFG v EUR na hektár poľnohospodárskej pôdy

Zdroj: Tabuľka 12

4.4 Programové obdobie 2007 – 2013

Hlavné priority programového obdobia 2007-2013 sa nesú v znamení Lisabonskej stratégie, ktorá si kladie za cieľ urobiť z Európskej únie do roku 2010 "najdynamickejšiu a najkonkurencieschopnejšiu poznatkovo orientovanú ekonomiku".

Pre obdobie rokov 2007-2013 bude regionálna politika realizovaná prostredníctvom týchto štrukturálnych fondov:

- *Európsky fond regionálneho rozvoja – ERDF*
- *Európsky sociálny fond – ESF*
- *Kohézny fond – KF*
- *Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka – EAFRD*
- *Európsky fond pre rybné hospodárstvo – EFF*
- *Európska investičná a rozvojová banka (návrtné zdroje) – EIB*

Tabuľka 13: Prehľad príspevkov ES v EUR pre Operačné programy

Operačný program	Špecifická priorita	Príspevok ES v EUR
Regionálny operačný program	regionálna infraštruktúra	1 445 000 000
Životné prostredie	enviromentálna infraštruktúra a ochrana životného prostredia	1 800 000 000
Doprava	dopravná infraštruktúra a verejná osobná doprava	3 206 904 595
Informatizácia spoločnosti	informatizácia spoločnosti	993 095 405
Výskum a vývoj	výskum a vývoj a infraštruktúra vysokých škôl	1 209 415 373
Konkurencieschopnosť a hospodársky rast	podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb najmä prostredníctvom inovácií	772 000 000
Zdravotníctvo	modernizácia zdravotníctva	250 000 000
Vzdelávanie	modernizácia vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť	617 801 578
Zamestnanosť a sociálna inklúzia	podpora rastu zamestnanosti a sociálnej inklúzie	881 801 578
Bratislavský kraj	infraštruktúra, inovácie a informatizácia	87 000 000
Technická pomoc		97 601 421

Zdroj: www.strukturalnefondy.sk

Pre toto programové obdobie boli v rámci štrukturálnych fondov definované 3 ciele a to:

- **Cieľ Konvergencia** financovaný z ERDF a ESF sa sústreďí na regióny NUTS 2, ktorých hrubý domáci produkt na obyvateľa v parite kúpnej sily (HDP na obyvateľa v PKS), vypočítaný na základe údajov Spoločenstva za obdobie rokov 2000 - 2002, je menej ako 75 % priemerného HDP v EÚ-25 za rovnaké referenčné obdobie – čo je v prípade SR celé jej územie s výnimkou Bratislavského kraja. Cieľ Konvergencia financovaný z Kohézneho fondu pokryje členské štáty, ktorých hrubý národný dôchodok (HND) na obyvateľa v parite kúpnej sily, vypočítaný na základe údajov Spoločenstva za obdobie rokov 2001 - 2003, je menej ako 90% priemeru HND v EÚ-25, a ktoré majú program na splnenie podmienok hospodárskej konvergenencie – tieto kritériá SR spĺňa.

Tento cieľ je zameraný na urýchlenie štrukturálnej konvergenencie najmenej rozvinutých členských štátov a regiónov zlepšovaním podmienok rastu a zamestnanosti prostredníctvom zvyšovania a zlepšovania kvality investícií do hmotného a ľudského kapitálu, rozvoja inovácií a znalostnej spoločnosti, prispôsobivosti na hospodárske a sociálne zmeny; ochrany, zlepšovania životného prostredia a administratívnej efektívnosti. Tento cieľ predstavuje prioritu fondov.

- **V rámci cieľa Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť** sú oprávnené na financovanie zo štrukturálnych fondov tie regióny NUTS 2, ktoré nespádajú do cieľa Konvergencia financovaného zo štrukturálnych fondov – čo je v prípade SR Bratislavský kraj.

Tento cieľ je zameraný na posilnenie konkurencieschopnosti a príťažlivosti regiónov, ako aj zamestnanosti predvídaním hospodárskych a sociálnych zmien a podporením inovácií, spoločnosti založenej na vedomostiach, podnikateľského ducha, ochrany životného prostredia a prevencie pred rizikami, podporu adaptability pracovníkov a podnikov a rozvoj trhov práce, orientovaných na sociálne začlenenie.

- **Cieľ Európska územná spolupráca** je v prípade cezhraničnej spolupráce oprávnený pre pohraničné regióny NUTS 3; v prípade nadnárodnej spolupráce – nadnárodné oblasti; v prípade medziregionálnej spolupráce, sietí spolupráce a výmeny skúseností – územie celého Európskeho spoločenstva.

Tento cieľ je zameraný na posilnenie cezhraničnej spolupráce prostredníctvom spoločných miestnych a regionálnych iniciatív, posilnenie nadnárodnej spolupráce

prostredníctvom akcií prispievajúcich k integrovanému územnému rozvoju napĺňajúcemu priority Spoločenstva a na posilnenie medziregionálnej spolupráce a výmeny skúseností.

4.5 KF na Slovensku v rokoch 2007-2013

V súlade s návrhom Národného strategického referenčného rámca SR 2007-2013 schváleného vládou 6. decembra 2006, je pomer prostriedkov z KF na Slovensku priaznivejší v prospech dopravnej infraštruktúry – 2,30 mld. EUR (60%) oproti prostriedkom pre životné prostredie 1,57 mld. EUR (40%).

Kohézny fond spolufinancuje dva najväčšie operačné programy Národného strategického referenčného rámca 2007-2013 – Operačný program Životné prostredie (1,8 mld. EUR v bežných cenách) a Operačný program Doprava (3,21 mld. EUR v bežných cenách). Riadiacimi orgánmi pre uvedené programy sú Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií SR a Ministerstvo životného prostredia SR.

Tabuľka 14: Kohézna politika pre programové obdobie 2007 - 2013

2007-2013 v mld. EUR					
Kohézna politika		(bežné ceny)			
Kohézny fond	Cieľ Konvergencia	Cieľ konkurencieschopnosť a zamestnanosť	Regionálna Cieľ územná spolupráca	Európska Cieľ Spolu	
Slovensko	3,899	7,013	0,449	0,227	11,588

Zdroj: www.euractiv.sk

5 Záver

Fondy Európskej únie sú vzhľadom na svoj objem a účel príležitosťou aj rizikom. To znamená, že ak sa použijú vhodne, môžu sa stať kľúčovým impulzom vyrovnávania regionálnych rozdielov, zmysluplného rozvíjania spoločenského aj prírodného potenciálu jednotlivých území, ale aj zvyšovania kvality života spoločnosti ako celku. Ich nesprávne použitie však môže dnešné problémy ešte viac prehĺbiť.

Pre financovanie programových dokumentov štrukturálnych fondov na programové obdobie 2004 – 2006 bolo vyčlenených 17 699 898 293,94 Sk. Na základe analýzy štrukturálnych fondov sme zistili, že najviac finančných prostriedkov čerpaných zo ŠF EÚ využilo mesto Žarnovica (Banskobystrický kraj) v objeme 52 156,78 Sk na obyvateľa. Najnižší objem finančných prostriedkov pripadajúcich na obyvateľa Slovenska v objeme 212,34 Sk získala Bratislava V.

V rokoch 2004 – 2006 sa výmera poľnohospodárskej pôdy znižovala, pričom v roku 2006 to bolo 2 430 683 ha. Pre SOP Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka pripadlo v tomto roku z Európskeho poľnohospodárskeho usmerňovacieho a garančného fondu (EAGGF) 32,23 EUR na hektár poľnohospodárskej pôdy a z Finančného nástroja na usmernenie rybolovu (FIFG) 0,18 EUR na hektár poľnohospodárskej pôdy.

Skončil sa tretí rok implementácie štrukturálnych fondov a projekty financované z programového obdobia 2004 - 2006 boli ukončené a začala sa implementácia operačných programov nového programového obdobia 2007 – 2013. Počas neho bude mať Slovensko možnosť čerpať napríklad len prostredníctvom štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu približne 400 mld. korún a z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka to bude ďalších približne 90 mld. korún.

6 Použitá literatúra

1. BALKO, I.: Štrukturálne fondy EÚ v slovenskej právnej reflexii. Bratislava: EPOS, 2004, 102 – 116 s., ISBN 80-8057-586-x.
2. BARNIER, M.: Regionálna politika Európskej únie, Vydavateľ: Delegácia Európskej komisie v SR. 2002. 35 s. ISBN 80-89102-01-8.
3. BELAJOVÁ, A. – FÁZIKOVÁ, M.: Regionálna ekonomika. Nitra: SPU, 2002. 178 – 182 s. ISBN 80-8069-007-3.
4. BIELIK, P.: Ekonomika poľnohospodárstva a európska integrácia, Nitra, 1996. 30 s. ISBN 80-7137-328-1.
5. DRAHOŠOVÁ, A.: Prechod od predvstupovej pomoci k štrukturálnym fondom. Bratislava: Merkurs, s. r. o., 2003, 87 s. ISBN 80-89143-00-8.
6. DRAHOŠOVÁ, A. – FÁBEROVÁ, I. – GAZDOVÁ, Ľ.: Prechod od predvstupovej pomoci k štrukturálnym fondom II. Prepracované a doplnené vydanie. Vydavateľ: Delegácia Európskej komisie v SR, Bratislava 2003, 80 s. ISBN 80-89180-00-0.
7. FÁZIKOVÁ, M.: Súčasný problém rozvoja vidieckeho priestoru na Slovensku. In: Zborník referátov z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou: Vidiek – Šanca pre rozvoj IV. Nitra, 2003, 185 s. ISBN 80-8069-269-6.
8. FIGEL, J. – ADAMIŠ, M.: Slovensko na ceste do Európskej únie, Bratislava. 2004. 78 s. ISBN 80-89102-07-7.
9. GÁKOVÁ, Z.: Eurofondy neminúť, ale využiť. In: Slovensko a svet v roku 2005 – príloha týždenníka Trend, 2004. č. 51, 32 s. ISSN 1335-0684.
10. GAŠPARÍKOVÁ, J.: Stav MSP a regionálna politika, Bratislava Prognostický ústav SR, 2003, 2 s. ISSN 0862-9137.
11. GYUROVSZKÝ, I.: Podľa môjho názoru peňazí bude dosť, len treba byť vytrvalý. In: Eurokompas, 2004. č. 1, 4 s.
12. GYUROVSKZKÝ, I.: Nejde nám len o mechanické znižovanie regionálnych rozdielov. In: Eurokompas, 2005. č. 1, 4 s.

13. HAJŠEL, R.: Slovensko a Európska únia. Bratislava: Delegácia Európskej komisie v Slovenskej republike, 2003, 52 s. ISBN 80-89102-05-0.
14. HAMALOVÁ, M.: Priestorová ekonomika, Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM pri EU, 1996. 144 s. ISBN 80-225-0750-4.
15. HOLÁKOVÁ, D.: Slovenské poľnohospodárstvo v Európskej únii. Delegácia Európskej komisie v SR, 2003, 23 s. ISBN 80-89102-04-2.
16. HOLEŠOVÁ, H.: Regionálna politika a štrukturálne nástroje. Vydavateľ: Delegácia Európskej komisie v SR, Bratislava 2003. 48 s. ISBN 80-969006-5-X.
17. HRIVÍK, P.: Strategické štúdie Európskej únie I., 1. vyd. Banská Bystrica: Právnická fakulta UMB, 2005, 182 s. ISBN 80-8083-076-2.
18. IVANIČKOVÁ, A. – IVANIČKOVÁ, A., ml.: Ekonomická a sociálna súdržnosť a princípy regionálnej politiky Európskej únie. In: Ekonomický časopis. Bratislava: Slovak Academic Press, s. r. o., 2002. č. 6, 939 – 956 s. ISSN 0013-3035.
19. JANÍČEK, L. – DRDLA, M. – RIAS, K.: Evropská Únie, instituce, ekonomická bezpečnostní a sociální politika. Vydavatelství a nakladatelství Computer Press. Praha 2002. 264 s. ISBN 80-7226-819-8.
20. KEŘKOVSKÝ, M. – KEŘKOVSKÁ, A.: Evropská únie, historie, instituce, ekonomika a politiky. Praha: Computer Press, 1999. 142 s. ISBN 80-7226-1-7.
21. LIPKOVÁ, L.: Európska únia. Bratislava: SPRINT ufra, 2004. 199 s, ISBN 80-89085-23-7.
22. MALACH, A.: Jak podnikat po vstupu do EU, 1. vyd. Praha: Grade Publishing, a. s., 2005. 528 s. ISBN 80-247-0906-6.
23. MELIŠEK, F.: Štruktúrna politika a štruktúrne zmeny v ekonomike. Bratislava, Ekonóm 2005. 96 s. ISBN 80-225-1982-0
24. MVVR SR: Národný rozvojový plán. Bratislava, 2003, 221 s.
25. NÁMEROVÁ, I.: Podporné programy pre rozvoj vidieka. In: Výskumné práce. Bratislava. VÚEPP, 1998. 42 – 46. ISBN 80-8058-034-0.
26. NARIADENIE RADY ES č. 1260/1999 o štrukturálnych fondoch.

27. ODZGAN, J.: Štrukturálne fondy – pomoc pre regióny. In: Eurobiznis, 2004. č. 2 – 3, 32 s. ISSN 1336-393x.
28. OKÁLI, I.: Hospodársky vývoj Slovenska v roku 2005. Ekonomický ústav slovenskej akadémie vied Bratislava 2006. 39 s. ISBN 80-7144-149-X.
29. ROLKOVÁ, N.: Desaťročie SR, Matica slovenská 2004. 22č – 230 s. ISBN 80-7090-763-0.
30. SEDLÁK, J.: Slovenské poľnohospodárstvo v Európskej únii. Vydavateľ: Delegácia Európskej komisie v Slovenskej republike, Bratislava 2003, 25 s. ISBN 80-891025-04-2.
31. SVATOŠ, M.: Ekonomika poľnohospodárstva a európska integrácia. Nitra, 1996. 30 s. ISBN 80-7137-328-1.
32. ŠÍBL, D.: 10 x 10 otázok a odpovedí o Európskej únii. Bratislava: SPRINT, 2001. 106 s. ISBN 80- 88778-08-5.
33. TORNÓCZY, E.:
34. TVRDOŇOVÁ, J.: Rozvoj vidieka a problematika vidieckeho obyvateľstva. In: Zborník prednášok z medzinárodného sympózia v rámci 15. Ročníka Agrofilmu '98. Nitra: Slovenská akadémia pôdohospodárskych vied, 1998. 21 – 30 s. ISBN 80-8058-076-6
35. VAN DER LINDEN, E.: Slovensko a využívanie štrukturálnych fondov EÚ. In: Euromagazín, 2003. č. 2, 15 s.
36. VILÁMOVÁ, Š.: Jak získat finanční zdroje Evropské unie, 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2004. 74 s. ISBN 80-247-0828-0.
37. www.build.gov.sk/mvrrsr/source/document/001384.doc
38. www.edotacie.sk/1/0/1000/sekcia/regionalna-politika/
39. www.eurofondy.cabik.sk/
40. www.eufondy.org/?cat=90e163f1238340f8df90ba054d7f4807&x=108437
41. www.euractiv.sk/regionalny-rozvoj/clanok/regionalna-politika-na-slovensku
42. www.euractiv.sk/regionalny-rozvoj/analyza/par-otazok-europskej-regionalnej-strukturalnej-a-koheznej-po
43. www.strukturalnefondy.sk/Default.aspx?CatId=13&PsId=19

7 Prílohy

Príloha 1: Čerpanie ŠF k 31. 12. 2007 zo záväzkov 2004 – 2006 v EUR

Príloha 2: Čerpanie ŠF 1 29.02. 2008 zo záväzkov 2004 – 2006 v EUR

Príloha 3: Postup pri zabezpečení spolufinancovania vo fáze programovania projektov
PHARE

Príloha 4: Finančné toky prostriedkov štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu

Príloha 5: CD

Príloha 1: Čerpanie ŠF k 31. 12. 2007 zo záväzkov 2004 - 2006 v EUR

	•erpanie ŠF (schválené SŽP znížené o nezrovnalos ti) k 31.12.2007 v EUR	Záväzok 2004-2006 v bežných cenách v EUR	Podiel •erpania na záväzku 2004- 2006 v %	Záväzok 2005 v bežnýc h cenách v EUR	•erpanie zo záväzku 2005 v bežných cenách v EUR
	EÚ zdroje	EÚ zdroje	EÚ zdroje	EÚ zdroj	EÚ zdroje
	1	2	3=1/2	4	5
SOP Priemysel a služby	92 576 797	151 211 000	61,22	50 479 000	50 479 000
SOP •udské zdroje	170 003 547	284 480 923	59,76	94 968 902	94 968 902
SOP Po•noh. a rozvoj vidieka	140 561 115	182 987 987	76,81	61 087 288	61 087 288
OP Základná infraštruktúra	273 319 648	422 363 452	64,71	140 998 533	140 998 533
SPD Cie• 2	21 946 195	37 032 713	59,26	12 387 787	12 387 787
SPD Cie• 3	14 650 254	37 118 134	39,47	14 977 960	8 410 940
INTERREG IIIA RA-SR	4 308 713	8 022 400	53,71	3 096 213	2 654 452
INTERREG IIIA PL-SR	6 005 594	9 500 000	63,22	3 048 957	3 048 957
INTERREG IIIA SR-• R	2 979 872	4 667 299	63,85	1 521 153	1 521 153
INTERREG IIIA H-SR-Ukr	5 357 440	9 500 000	56,39	3 096 213	3 096 213
CIP Equal	12 431 573	22 266 351	55,83	7 432 672	7 432 672
Spolu	744 140 748	1 169 150 260	63,65	393 094 678	386 085 898

Zdroj: MF SR

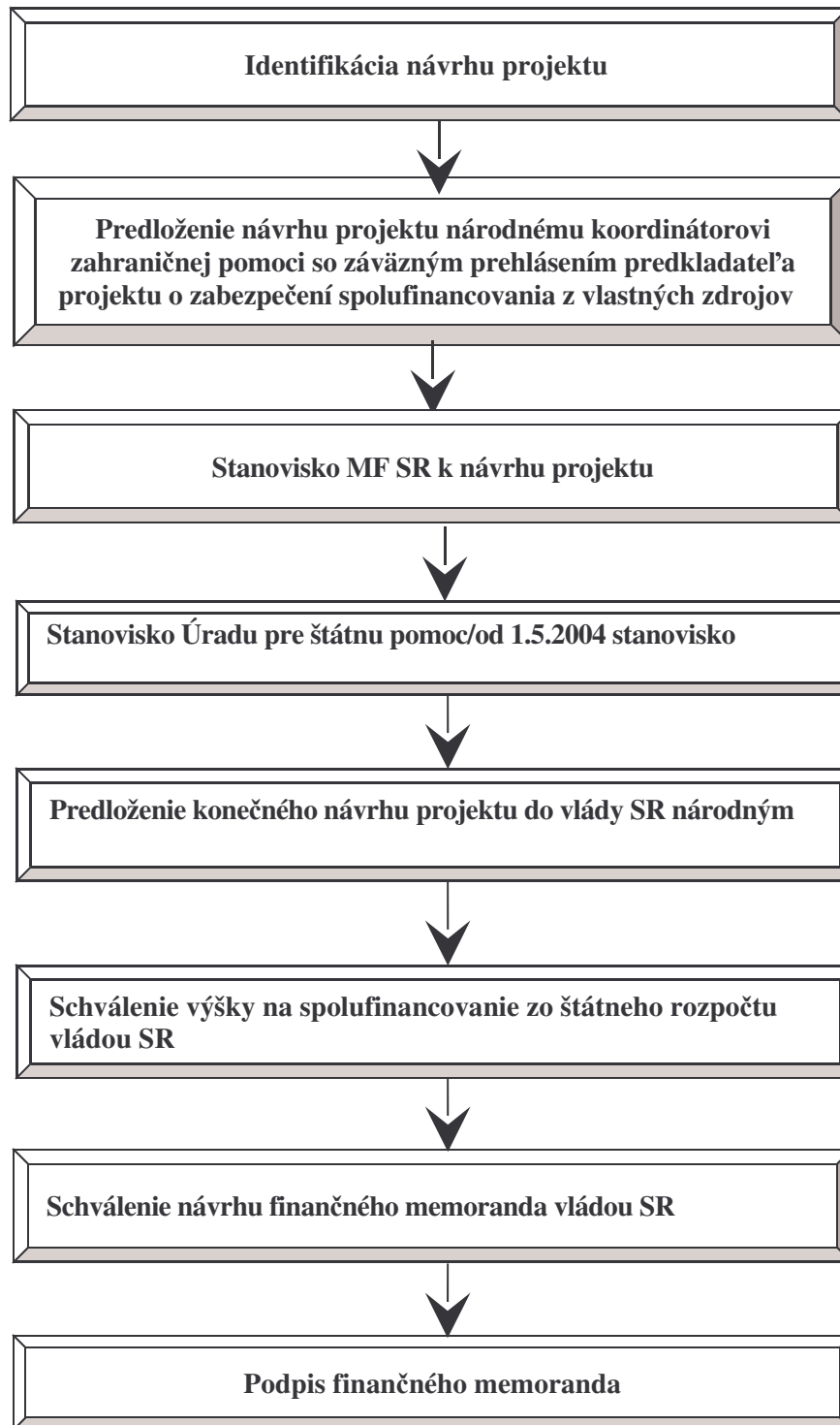
Príloha 2: Čerpanie ŠF k 29. 02. 2008 zo záväzkov 2004 - 2006 v EUR

Programé dokumenty	• erpanie ŠF (schválené SŽP znížené o nezrovnalosti) v EUR	Záväzkov 2004-2006 v bežných cenách v EUR	Podiel • erpania na záväzku 2004-2006 v %	Záväzkov 2005 v bežných cenách v EUR	Záväzkov 2006 v bežných cenách v EUR	• erpanie zo záväzku 2005 v bežných cenách v EUR
	EÚ zdroje	EÚ zdroje	EÚ zdroje	EÚ zdroj		EÚ zdroje
	1	2	$3 = \frac{(1/2) \cdot 1}{100}$	4	5	6
SOP Priemysel a služby	92 295 762	151 211 000	61,04	50 479 000	89 580 534	50 479 000
SOP •udské zdroje	170 652 820	284 480 923	59,99	94 968 902	168 532 757	94 968 902
SOP Po•noh. a rozvoj vidieka	140 651 197	182 987 987	76,86	61 087 288	108 406 109	61 087 288
OP Základná infraštruktúra	289 450 333	422 363 452	68,53	140 998 533	250 217 400	140 998 533
SPD Cie• 2	23 892 576	37 032 713	64,52	12 387 787	18 582 457	12 387 787
SPD Cie• 3	16 596 635	37 118 134	44,71	14 977 960	22 467 880	8 410 940
INTERREG IIIA RA-SR	4 319 420	8 051 928	53,64	3 096 213	3 713 687	2 683 980
INTERREG IIIA PL-SR	6 332 713	9 500 000	66,66	3 048 957	5 056 414	3 048 957
INTERREG IIIA SR-• R	3 262 546	4 667 299	69,90	1 521 153	2 401 768	1 521 153
INTERREG IIIA H-SR-Ukr	6 437 552	9 500 000	67,76	3 096 213	4 891 859	3 096 213
CIP Equal	12 431 573	22 266 351	55,83	7 432 672	13 096 707	7 432 672
Spolu	766 323 127	1 169 179 788	65,54	393 094 678	686 947 571	386 115 426

Zdroj: MF SR

•erpanie zo záväzku 2006 v bežných cenách v EUR	Podiel •erpania na záväzku 2005 v %	Podiel •erpania na záväzku 2006 v %
	EÚ zdroje	EÚ zdroje
7	$8=(6/4)*100$	$9=(7/5)*100$
30 665 613	100,00 %	34,23 %
54 704 654	100,00 %	32,46 %
66 069 318	100,00 %	60,95 %
117 304 281	100,00 %	46,88 %
5 306 815	100,00 %	28,56 %
1 946 382	56,16 %	8,66 %
0	86,69 %	0,00 %
1 889 127	100,00 %	37,36 %
997 015	100,00 %	41,51 %
1 829 411	100,00 %	37,40 %
3 261 929	100,00 %	24,91 %
283 974 544	98,22 %	41,34 %

Príloha 3: Postup pri zabezpečení spolufinancovania vo fáze programovania projektov PHARE

Príloha 4: Finančné toky prostriedkov štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu

Komerčná banka/ŠP	Štátna pokladnica			Banka EK
Účty prijímateľov	Výdavkové účty platobných jednotiek pre prostriedky EÚ	Príjmové účty platobných jednotiek pre prostriedky EÚ	Osobitný účet MF SR	Účet EK

